107
121

dias: El primero, *del §. si generalitir 22. Inst. de legat.* El segundo, *del §. Finitur Inst. de vsufr.* El tercero, *del §. sed si rem legatarij Inst. de legat.* El quarto, *del §. eius qui apud hostes Inst. Quib. non est permiss. fac. test.* El quinto, *del §. vlt. Inst. de Ingen.* El sexto, *del §. constituitur, Inst. de vsufr.* El Septimo, *de todo el titulo Inst. de Codicil.* El octavo, *del §. Libertinorum Inst. de libertin.* Y en los dos vltimos Actos Imprimiò las Conclusiones, illustrandolas con muchos Textos, y Authores. Y tambien diò à la Estampa otras Conclusiones del titulo *de Sepulchro violato*, Impressas en Quaderno, con muchas notas de Textos, y erudicion.

Oposicion, y consecucion de la Cathedra de Sexto.

Otrosi, doy fee como estando vacante la Cathedra de Sexto el año de 1682. leyò de oposicion, *del cap. si Duo* 3 *de Offic. & Potest. Iud. deleg. in 6.* y despues la diò à la Estampa. Y aviendo continuado en la oposicion de dicha Cathedra, la ganò de cinquenta Votos, y veinte y tres Calidades, en Concurso de luzidos Opositores, y tomò possession de ella à 16. de Mayo de dicho año de 82.

Oposicion à la Cathedra de Decreto.

Assimismo consta aver leido de oposicion el año de 1685. *del Can. si per sortiarias 3. 33. q. 1.* La qual Leccion fuè en oposicion à la Cathedra de Decreto.

Segunda consecucion de la Cathedra de Sexto.

Otrosi, doy fee como aviendosele cumplido los cinco años de Lectura de la Cathedra de Sexto, à 1. de Abril de 1687. bolviò à oponerse à ella, y no tuvo competidor; conque tomò segunda vez la possession à 12. de dicho mes.

Oposicion, y consecucion de la Cathedra de Decreto.

Otrosi, doy fee que aviendo vacado la Cathedra de Decreto dicho año de 87. se opuso segunda vez à ella, y no tuvo competidor, y tomò la possession à 19. de Mayo de dicho año.

Oposicion, y consecucion de la Cathedra de Visperas de Canones.

Declaracion de Perpetuidad en dicha Cathedra.

Otrosi, doy fee que estando vacante la Cathedra de Visperas de Canones el año de 1690. se opuso à ella, y no tuvo competidor, y tomò la possession à 8. de Octubre de dicho año; desde cuyo tiempo la està leyendo. Y que el año de 1694. se le declarò por el Claustro de Rector, y Cathedraticos de dicha Vniversidad, que devia gozar de la Perpetuidad de dicha Cathedra, por aver leido doze años continuos, desde el año de 1682. en Cathedras de propriedades: es à saber, cinco en la de Sexto tres en la de Decreto; y los quatro restantes en la Cathedra de Visperas.

Presidencias de Actos Mayores, por mañana, y tarde.

Assimismo consta aver presidido, despues de Cathedratico, siete Actos Mayores de Conclusiones, por mañana, y tarde. El primero, *de la ley 3. D. qui, & à quibu[s]* en que defendiò la Constitucion de D. Marco à Aufidi[o] Victorino. El segundo, *de la Ley 16. §. 1. D. ad S. C. Sy[l]lan.* en que defendiò la materia de *His qui hæreditatibus in[...] hiant occissorum, & eorum vindictam insuperhabent.* El Tercero, *del cap. ab arbitris 11. de offic. & potest. Iud. deleg. in 6* en que defendiò la materia *de Arbitris Iuris.* El quarto

de

Indice

✠

THESES NORISIANÆ,

IN QUIBUS DAMNATA JANSENIJ, ET NOVATORUM DOGMATA, MAGNO ADSCRIBUNTUR AUGUSTINO,

A B

HENRICO THEOL. IMPUGNANTUR.

DUACI TYPIS JOAN. KERVEN. ANNO 1730.

§. I.

MENS, ET SCOPUS AUTHORIS indicatur.

POSTQUAM Sanctissimi Pontifices S. Pius V. Greg. XIII. & Urban. VIII. Bajana dogmata proscripsere, & postquam Jansenij propositiones ab Innoc. X. & Alex. VII. fuerant profligatæ; Henricus Card. Noris, præsertim in Vindicijs Augustinianis, necnon in Historia Gothescalcana, & Pelagiana haud leve Jansenismi specimen produxit, & veluti Scopum sibi præfixisse videtur, Bajanas, atque Jansenianas positiones à damnationis flamis eripere, & in integrum restitutas, incolumes Scholis reddere. Quare rerum ac temporum statui per necessarium duxi nonnulla indicare, quibus mens, & spiritus Norisianus penitùs innotescat.

Neutiquam conspicuo Cardinali honori vertetur, quod infrunitum Religionis hostem Quenellum encomijs liberalissimis, & iteratis extollat, quinimò, & illius præsidium pro suarum opinionum confirmatione, & fulcimento affectare contendat. Quenellum! qui Calvino nocentior, audentiorque Luthero, tùm protervia, tùm artibus, & audacia, qua calamum strinxit adversus infallibilem Ecclesiæ authoritatem, qui Calvinianam pestem mellitis suæ mysticæ verbis, & incomparabili

verſutia talitèr epotandam obtullit, ut magnam Belgij partem ditioni Janſenianæ, ſeu potiùs Calviniſtæ, addixerit? Quenellum! poſtquam lęthale fœtum Catholicæ Eccleſiæ funeſtiſsimum protrudit encomijs profuſiſsimis Evehit, & exornat graviſsimus, & ſapientiſsimus Romanæ Eccleſiæ purpuratus!

Quenellum! nec ſatis miror, qui poſtquam SS. Alex. VIII. ut erroneas, ſchiſmaticas, & hæreticas damnavit 31. propoſitiones; Romanos Theologos S. Officij Conſultores, Emin. Cardinales, & ipſum Alexandrum Pontificem modis indigniſsimis exagitans, effutit: *Romanum Tribunal videtur eſſe Latronum latibulum. In cenſuris Romanis modica apparet æquitas, & amor pacis. Magna pars Cardinalium nihil intelligit*; & id genus alia, quibus Belgis inſtillare nitebatur, quo contemptu oporteat excipere omnia, quæ Roma ſtatuat, maximè Janſeniſtis ingrata. Hunc inquam phanatico inſultantem ſpiritu adverſus Regiam, & Pontificiam authoritatem honorificentiſsimis elogijs cumulat, & illuſtri ſapientiæ lauro coronat Emin. Noris.

In libel. epiſt. Abbatis, ad quendam Rom. Curiæ Præl. fol. 15. 21. 31.

Nec adeò protervum hæreticum tantummodo exaltat, verùmetiam gloriatur Noris à tanto viro, videlicèt à Quenello, laudari, à quo hoc ſibi ſumit, & in lucem protullit elogium: *Hæc Henricus Noris vir eruditiſsimus inter primos S. Auguſtini diſcipulos, & defenſores.* Nec credi poteſt ignoraſſe Noriſium, quod omnibus ex tunc notiſsimum erat, nempè: Quenellum, ejuſque univerſam factionem, nulli, qui Janſeniſmum ex viſceribus non profiteretur, nomine *Diſcipuli Auguſtini* neutiquam favère; quo conſtat Emin. Cardinalem jam diu inter primarios, & inſignes Janſeniſtas ànumerari.

Non impar amicitiæ fœdere, & urbanitate Quenellus erga ſuum faventiſsimum ſydus, profuſſus encomiaſtes vices ampliſsimas rependit, dum ſupra omnem authoritatem, etiam Pontificiam, Noriſij numen colocare contendit. Hinc, inde agitatus prςmebatur Quenellus, cum Regia, & Antiſtitum decreta ſuas aſſertiones falſitatis, conſpirationis, & hæreſeos arguebant, dum Pontificia oracula ſuis articulis, & menti adverſantia crebro audiebat, obſtinationem infœlix ſolabatur dicens: *Sufficit mihi authoritas ſapientiſsimi Cardinalis Noris omnibus ſuperior, non ſolùm ob ejus ſublimem ſapientiam, & eruditionem, ſed præcipuè: quia ejus liber ter ad Supremum Romanæ Inquiſitionis Tribunal denuntiatus, ter etiam incolumis evaſit.*

Sic reciproca præmiſſa laude, unus ab altero in ſuorum dogma-

matum auxilium invocatur; & hac intima, ni multum fallor, necessitudine, & affectuum concordia Quenellum inter, & Norisium, licet cætera abessent testimonia, etiam in materia doctrinæ unitas, & communio non obscurè demonstratur. Id absolutè firmant plures primæ notæ Doctores Catholici, qui Norisianam mentem sedulo extricavere, & aperti Jansenismi incusarunt.

In primis Papebrochius sic Norisij excusationem spernit: *Pessimam excusationem præmitis, nimirùm; hæc doctrinæ Augustini cultum, & veritatis amorem tibi prorsus invito extorsisse. Augustini, non Hypponensis, sed forsitàn Iprensis: amor quoque, non veritatis antiquæ, sed novæ conspirationis, seu potiùs Novatorum.* Accedunt Gonet Dominicanus. Macedo Franciscanus, Martinon Jesuita, Lessius, Tannerus, & alij nobilissimi D D. de Bajanismo appellantes doctrinam Card. Noris. Audiatur Gonet tom. 4. disp. 1. *Damnata videtur: Unde Tannerus disp. de Grat. 6. dub. 3. Fatetur se nescire, qua ratione sine periculo, sententia ista defendi posit. Et Lesius de Auxilijs, cap. 10. num. 5. constanter affirmat: Sententiam Ariminensis una cum Bajo, ab his Pontificibus fuisse damnatam.* Pro hac Sent. stat Noris, quam Lutheranam esse credit Fontaine, tom. 1. fol. 31. num. 7. Actis S. Vincent. 24. Maij.

Magister Navarro Doctor Salmantinus, suæ Congreg. Benedictinæ meritissimus Generalis in defensione Constitutionis Unigenitus asserit, & efficacitèr probat doctrinam Card. Noris, & Quenelli, de Virtutibus Infidelium amico fœdere copulari. *Hæc est* (ait) *tota ratio, & summa doctrinæ Cardinalis Noris, & etiam, si ingenuè loquendum est, summa errorum Quenelli.* Et quoniam Mag. Manso Augustinianus prodijt Norisium vindicaturus, illius liber à Supremæ Inquisitionis Hispanæ Senatu proscriptus fuit; nec mirum, cum opus fuerit ipsi Norisio, ex quo in lucem Vindicias Augustinianas profudit, quatuor Tractatus fundere, quibus se ab impugnatoribus protegeret; quo satis ostenditur, quam pluribus infensæ à primo lumine extitere Vinditiæ. Tom. fol. 384. & §. 2. fol. 76.

Sed quia retullit Quenellus Cardinalis doctrinam post trinam denuntiationem, incolumem à censura extitisse; id minimè sive Norisio, sive Quenello servit: Quid ni prudentissimi Censores, & Judices illa tempestate, qua nondum Quenellismi mysteria, & erroris velamina erant penitùs denudata censuram suspenderent, quousque nova accederent lumina? Notum omnibus est novum Quenelli testamentum, & ejusdem Reflexiones Morales sæpiùs delatas fuisse: Anno 1694. jam supra 200. pro-

po-

positiones, acri censura dignæ præ manibus Theologorum circumferebantur: Num illico, pluribus etiam repetitis denuntiationibus, proscriptæ fuere? Imò à pluribus è Catholicis innoxiæ habebantur. Tandem à SS. Clem. XI. confixæ. Quis ambigit plures è Molinianis Articulis, Zelatorum stimulis, ut damnarentur non obstantibus, diu vixerisse Romæ incolumes, & tanquam sanæ mysticæ proles à pluribus existimatas fuisse.

Pelagium, quis ignorat! dum Patres Palestini in eum decreverant dicere Anathema, evocatis ad ultimum discrimen industriæ viribus, ita tricis, & cavilationibus profecisse, ut sententiæ fulmina declinaret, & Patres fallere obtinuerit: *Quod & nobis forsitàn accidisset* (ait August.) *si cum eis in ipso concilio sedissemus.* Hæreticorum quis perversa sua dogmata non tegit, ut sensum orthodoxum præseferre videantur? Qui Arrium, Nestorium, & Eutychen (ut alios præteream) legerit, vel in eorum scriptis, vel in eorum fidei professionibus Arrianismum, aut Nestorianismum vix perspiciet: ambiguis adeò terminis veritatem affectant, ut vel lincæis oculis hæresis abscondatur: quid ergo miraberis, id Norisianis Thesibus accidisse.

Aderat tunc temporis Romæ Card. Noris vir sublimi sapientiæ nomine conspicuus, ob ægregias animi dotes pergratus: ipse sui interpres, & defensor, eloquentia, & dexteritate in vertendis, & evolendis Theologiæ Scholasticæ terminis veteranus. In Romana Curia, & sæculi, & litterarum Proceres, optimosque Antistites, atque Purpuratos sibi faventes prospiciebat; intenderit fortasé Quenellus, quod Norisiana dogmata proscriberentur, dum ipsius fraudes nondum erant prorsus detectæ, nec ejus propositiones castigatæ? *Incolumis evasit doctrina Norisiana*, fateor, si id tantùm denotet, quod pleniore luce indigebat, ut Jansenistis, & Calvinianis adhærescens plenè convinceretur.

§. II.

ERRORES INTER SE PUGNANTES PRÆMITTUNTUR.

ANtequam ad Vindicias Augustinianas accedamus, pro mente S. Doctoris adversus Pelagium exponenda, oportet hæreticorum sibi adversantia dogmata brevitèr insinuare. Pelagius absolutè negavit omnem gratiam supernaturalem internam, tàm actualem, quàm habitualem, existimans hominem solis na-

turæ viribus posse, & omnia præcepta implere, & æternam consequi salutem. Semipelagiani errorem Pelagij temperantes, gratiam supernaturalem internam, & quidem, ut necessariam ad obtinendam salutem requirebant; oppinabantur tamen in negotio Prædestinationis aliquid libero arbitrio esse concedendum, videlicèt, *Initium salutis*: quatenùs Deus ad conferendum nobis primam gratiam, expectabat nostri liberi arbitrij usum naturalem, per modum meriti, aut dispositionis meritoriæ; adeòque asserebant primam gratiam nobis dari intuitu meriti naturalis.

In contrarium Bajus, Jansenius, & Quenellus, Lutheri, & Calvini vestigia prementes, docent: Liberum arbitrium per peccatum Adæ, ita extinctum, & inerme remansisse, ut intellectus, & humana voluntas, sine adjutorio gratiæ, *Nihil habere luminis nisi ad aberrandum, virium nisi ad se vulnerandum*: quod confirmat Jansenius dicens: *In peccato ita perijt libertas arbitrij, ut ante gratiam propriè dictam non sit liberum à peccato abstinere.* Utrumque errorem Catholici DD. reijciunt asserentes: Non ita per peccatum originis extinctum esse mentis humanæ lumen, quin plura cognoscat, & de multis rebus sanè, rectèque judicet: nec ita ignorantiæ tenebris obnubilatum, quin naturæ viribus absque speciali dono, & gratia Dei aliquas possit distributivè veritates naturæ practicas cognoscere, & amplecti. Neque peccatum originale potest efficere, ut pereat humana natura, qua homo est essentialitèr cognoscitivus, & rationalis.

Quenel. Prop. 39.

Lib. 4. *de Stat. Nat. Lap.* cap. 18.

Similitèr, humana voluntas non est ita per originale vulnus imbellis, & corrupta, ut viribus naturæ, & generali Dei auxilio non possit pulchram honesti formam amare, quam nec odisse potest. Propterea, potest per illud naturæ bonum, quod post peccatum remansit aliquod moralitèr bonum, sine speciali gratiæ auxilio operari, præsertim, cum quædam opera moralitèr bona adeò facilia sint, ut in illis saltem aliquando faciendis, nulla videatur esse difficultas, ut sunt obedientiam exhibere parentibus, imperitum docere, ægenum sublevare, non occidere, & alia plura, quæ solo naturæ ductu fecerunt gentes, & possunt facillimè fieri, præsertim ab eo, qui sortitus est animam bonam, bonitate indolis, quæ est dispositio ad multa virtutum exercitia, ad quæ ipsa natura inclinat, & sine quibus, ut Augustinus dixit, vita cujuslibet pessimi hominis difficile invenitur. 12

Si hæc ita non ſint oportet dicere : Hominem per peccatum originale nativum lumen , & omnem rationalem appetitum perdidiſſe , & in brutum fuiſſe converſum ; cum tamen nullum peccatum efficere poſsit , ut pereat in natura inclinatio in naturæ bonum , quæ fundatur tanquam in radice in ipſa natura rationali. Nihilominùs Novatores cum Janſenio,contra communem Patrum , & Theologorum conſenſum acritèr negant homini lapſo facultatem ad actus moralitèr bonos intra limites naturæ eliciendos ; & ſive dolo inſcitiam affectantes , ſive imperitè confundentes actum moralitèr bonum ordinis naturæ , cum ſalutari merito , Pelagianiſmi incuſant ſententiam noſtram , non obſtante iterato Eccleſiæ fulmine adverſus Bajum aſſerentem Art. 37. *Cum Pelagio ſentit , qui boni aliquid naturalis , hoc eſt , quod ex ſolis naturæ viribus ortum ducit , agnoſcit.*

Fide certum eſt contra Pelagium , & Maſsilienſes non poſſe hominem lapſum , abſque divinæ gratiæ auxilio , & ſolis naturæ viribus , velle , facere , aut cogitare quidquam ad vitam æternam poſitivè conducens. *Sine me, nihil poteſtis facere* , Joann. 15. *Non quod ſufficientes ſimus cogitare aliquid à nobis* , Apoc. 2. Cor. 3. id eſt opere , aut cogitatione conducente ad ſalutem : Quia cum viſio beatifica ſit quid ſupernaturale omnem naturæ creatæ , & creabilis exigentiam excedens , media ad ejus aſſecutionem eſſe debent omnes naturæ facultates excedentia. Poteſt tamen liberum arbitrium *ex ſe* , & per ſolas naturę vires elicere actum moralitèr bonum , quod , ut Auguſt. ait : Epiſt. 105. ad præſentis vitæ honeſtatem valeat : qui tamen nullo modo proximè , aut remotè ad ſalutem conducat : *Gentes enim , quæ legem non habent naturalitèr ea , quæ legis ſunt faciunt.* Quæ verba Origenes, Hieron. Chriſoſt. Ambroſ. & alij Patres , paſsim apud Suar. accipiunt de gentibus non converſis ad Deum , qui naturalitèr , id eſt , viribus , & lumine ſolius naturæ , in varijs benè , & laudabilitèr operantur ; de quo fuſsè infra agemus.

Interim maximè obſervandum : quod dum SS. Patres enuntiant , gratiam eſſe neceſſariam ad omne opus bonum , intelligendi ſunt de opere ad ſalutem conducente , quod conſtat ex addito *prout oportet* : ad Rom. 8. 16. Arauſic. can. 6. & 25. Trident. ſeſſ. 6. can. 3. vel ut Auguſt. de Dono perſever. cap. 3. *Quod attinet ad Dei cultum verum* ; & ex eodem addito denotatur dari alia opera , quæ licet non ſint *ſicut oportet* , ſunt tamen bona, pro quibus non eſt gratia neceſſaria.

§. III.

§. III.

CARDINALIS NORIS NOVATORUM DOCTRINAM propugnat, & Augustino adscribit : Tom. 1. Vindiciæ Augustinianæ.

NEutiquam placet doctrina hucusque inducta Card. Norisio, qui tanquam immobile Augustini dogma statuere connatur in infidelibus nullas virtutes morales reperiri; imò & ipsamet virtutum exercitia, esse vera peccata, si solius arbitrij viribus eliciantur: ipsum audiamus cap. 3. §. 4. *In infidelibus nullæ virtutes reperiuntur.* Et col. 940. ait: *Si quis eundem actum virtutis frequentèr, eique intentus studeat, sine speciali auxilio Dei, non potest à Phylautia, vel inani gloria temperare.* Ubi expresè fatetur cum Luthero, Calvino, Bajo, Jansenio, & Quenello, in operante viribus solius arbitrij, & sine speciali gratia, impotentiam ad actum à vitio immunem.

Apertius loquitur cap. 4. §. 5. col. 1009. *Opera quæ infideles faciunt semper sunt peccata, nisi ubi Deus aliquando quósdam bonós actus, ipsis nescientibus in eorum voluntatibus operatur.* Hæc limitatio impertinens est: quia cum actus, quos Deus operatur in infidelibus, ipsis nescientibus, non sint actus liberi arbitrij: nihil enim volitum quin præcognitum, consequentèrque neque liberi, neque voluntarij sunt tales actus: ergo posita tali limitatione, remanet absolutè verum, ex mente Cardinalis, *opera liberi arbitrij absente gratia, semper esse peccata.* Mentem suam immeritò adscribit Augustino, col. 933. 934. dicens: *Duo autem S. Doctor asseruit. 1. Nullas in infidelibus esse virtutes ex solis liberi arbitrij viribus; alterum, si quæ in eodem fuerint, easdem nunquam ipsorum voluntati, sed divinæ gratiæ esse adscribendas.* An hìc intendat ita removere voluntatis influxum in bonis operibus, ut Lutheranismum foveat, non disputo.

Hæreticorum placitis cogitationes istæ adeò adhærent, ut nesciam quonam pacto ab eorum proscriptis erroribus divelli queant: quod protinus ostendo testimonijs, quibus Ecclesiæ, & libertatis hostes statuere tentant liberum arbitrium *ex se*, & sine gratiæ influxo nihil boni, seu nihil, quod malum non sit posse producere.

||u

NORIS.

Opera, quæ infideles faciunt viribus solitis arbitrij, semper sunt peccata.

Si quis actum virtutis frequenter, sine speciali auxilio Dei non potest à vitio temperare.

QUENELLUS.

Sine gratia nihil amare possumus, nisi ad nostram condemnationem. Prop. 40.

IDEM.

Voluntas, quam gratia non prævenit::: est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum. Prop. 39.

Id ipsum alijs quatuordecim propositionibus confirmat.

LUTHERUS.

Liberum arbitrium ante gratiam nihil valet, nisi ad peccandum.

BAJUS.

Liberum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio, non nisi ad peccandum valet. Art. 27.

IDEM.

Pelagianus est error dicere, quod liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum. Art. 28.

JANSENIUS.

Liberum arbitrium ante gratiam, non solùm non potest universam legem moralis honestatis implere, sed nec unum opus ejus ::: & in omni actu, quo sibi videtur, vel legem observare, vel transgredi reus est alicujus peccati. Tom. 2. de Stat. Nat. Lapſ. cap. 18.

JANSENIUS.

In peccato perijt libertas arbitrij, ut ante gratiam propriè dictam, non sit liberum à peccato abstinere. Lib. 4. de Stat. Nat. Lapſ. cap. 18.

IDEM.

Viribus naturæ peccatum sine peccato non vitatur, nec lex ulla servatur. Tom. 2. de Stat. Nat. Lapſ. lib. 3. cap. 20.

CALVINUS.

Ut natura conditi sumus, citius ex lapide oleum, quam ex nobis opus bonum exprimatur. Lib. 3. Instit. cap. 14.

CALVINUS.

Constituimus ergo extra dubium, quæ vel summo splendore perspicua sunt opera, in hominibus nondum justificatis, tam procul ab esse à justitia coram Deo, ut peccata censeantur. Ibidem cap. 4. §. 8.

Pro-

Probat Calvinus, & ex eo Novatores hoc assertum, ijsdem S. Scripturæ, & Augustini testimonijs. Inde satis apparet quam germanus sit spiritus, & doctrina Cardinalis, dum aperte docet, liberum arbitrium, sine speciali gratia Dei non posse à vitio temperare, etiam dum virtutes exercet: quod intullit Lutherus art. 32. *Opus bonum optimè factum est peccatum veniale.* Et art. 36. *Liberum arbitrium post peccatum est res de solo titulo, & dum facit, quod est in se peccat mortalitèr.*

§. IV.

SCRIPTURÆ SACRÆ, SS. PATRES, ET RATIONIS lumen adversantur doctrinæ Norisianæ.

IN primis Scriptura Sacra passim commemorat aliqua bona opera infidelium: beneficium ab obstetricibus Ægypti Israelitis prçstitum quod Deus remuneratus est, ædificando eis domum. Exod. 1. v. 11. *Quia timuerunt obstetrices Deum, ædificavit eis domum.*

Ezechiel 19. v. 18. *Merces non est reddita ei* (Nabuco Donosori) *neque exercitui ejus de Tyro, pro servitute, qua servivit mihi adversus eam.* Hìc Hyeron. ait: *Ex eo quod Nabuco Donosor mercedem accipit boni operis, intelligimus etiam Ethnicos, si quid operis boni fecerint, non absque mercede Dei judicio præteriri.*

Daniel 4. v. 24. *Quamobrem Rex consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime.*

Augustinus pluribus ostendit etiam Ethnicos aliquid boni facere. Epist. 130. dicit Polomenem à Xenocrate ad temperantiam, & continentiam fuisse conversum. Et lib. 6. de Civitate Dei, cap. 15. ostendit: Deum favisse Romanos in amplificando imperio, propter bona opera moralia ab ijsdem præstita, voluisseque in hac vita talia opera remunerari: Ex quibus sic: Nulla peccata remuneratur Deus: Sed aliqua opera infidelium remuneratur. Ergo aliqua opera infidelium non sunt peccata.

Ad Rom. 4. v. 7. *Gentes, quæ legem non habent, naturalitèr ea, quæ legis sunt faciunt.* Exponunt de Infidelibus Chrysost. Theodoret. Theophil. Æcumenius, Haym. Primasius, Sedulius, & Tertul. lib. de Corona Militis, cap. 6. *Apostolus ad Rom. dicens natura facere nationes, quæ sunt legis, & legem naturalem suggerit, & naturam legalem.*

Au-

August. *Meritò dici potest in ipsa impietate vitę suę* (Gentiles) *facere aliqua legis, vel sapere.* de Spir. & Lit. cap. 27. & 28.

Idem. *Non censeri potest ita extincta arbitrij libertas, ut in nullo prorsus opere possit se rectæ rationi, & legis regulæ conformare.* Ibidem cap. 27.

D. Thom. *Sine gratia homo potest facere opera perducentia ad bonum aliquod homini connaturale.* 1. 2. q. 109. art. 5. *Natura humana per peccatum non est totalitèr corrupta::: potest quidem in statu naturæ corruptę, per virtutem suę naturæ aliquod bonum particulare agere.* Art. 2.

D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 3. *Dicendum quod per infidelitatem non corrumpitur totalitèr in infidelibus ratio naturalis, per quam facere possunt aliquod opus de genere bonorum.* Et art. 4. *Manifestum est, quod infideles non possunt facere opera, quæ sunt ex gratia, scilicèt, opèra meritoria, tamen bona opera ad quę sufficit bonum naturę, aliqualitèr possunt facere, unde non oportet, quod in omni opere suo peccent.*

Bonavent. in 2. dist. 28. ad 3. q. 3. *Hominis liberum arbitrium in puris naturalibus constitutum, cum generali Dei influxu, tamet si difficultèr, potest facere opus bonum morale, quod non disponat ad gratiam, nec ad gloriam.*

Basilius. *Sunt apud nos ipsæ virtutes secundum naturam, ad quas habendas affinitas animæ, non ex humana doctrina, sed ex ipsa natura nobis adesse videtur.* Hom. 9. in Exameron.

Damascenus. *Naturales virtutes sunt, & æque omnibus insunt, & si non omnes æque ea, quę naturę consentanea sunt operentur.* 3. de Fide, cap. 24.

Gregorius. *Sunt nonnulli, qui diligunt proximos, sed per affectum cognationis, & carnis, quibus tamen in hac dilectione, sacra eloquia non contradicunt.*

Chrysost. *Per hęc rursus ostendit Deum sic hominem finxisse, ut posit per se virtutem eligere, & vitium declinare.* Hom. 5. Epist. ad Rom.

Hyeronimus. *Inter ipsos quoque Ethnicos est diversitas infinita: cum sciamus quosdam esse proclives ad vitia, alios ad honestatem morum virtutibus deditos.* In cap. 22. Matth.

Idem. *Multi absque Fide, & Evangelio Christi, vel sapientèr faciunt aliqua, vel Sancte, ut Parentibus obsequantur; ut inopi manum porrigant, non aliena diripiant.* In cap. 1. ad Galat.

Quis dicat hominem, sive peccator fidelis sit, sive infidelis, dum

dum miseretur pauperis, dum parentes honorat, dum depositum fideliter servat, dum discordes conciliat, dum casu, & per fortunam lapsis auxilium prẹstat, aut alia plura facit juxta dictamen rectę rationis, quod, ut definit Tridentinum, non fuit per peccatum extinctum, peccare? Id planè lumini naturæ repugnans videtur: Nam si quis Gentilis naturali pietate pauperis miseretur tali opere non meretur pœnam: ergo non peccat: quia omni peccato pœna respondet. 2. Gentilis qui parentes honorat, tali opere non fit deterior: ergo non peccat: quia omni peccato, peccator fit deterior; sanè qua mente asseratur Deum in his operibus offendi penitùs ignoro.

Profectò si liberum arbitrium dum consideratur adjutum à Deo auxiliis ordinis naturalis dumtaxàt, nihil potest nisi peccare, longe major statuitur naturæ humanæ calamitas, quam bestiarum: quis enim non amet potius nihil habere virium, quam viribus pollere solùm ad peccandum. Hinc damnatæ sunt Prop. 2. Baij: *Cum Pelagio sentit, qui textum Apost. ad Rom. 2. Gentes, quæ legem non habent naturalitèr ea, quæ legis sunt faciunt, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus.* Et Prop. 26. *Omnia opera infidelium sunt peccata.*

§. V.

ARTICULUS A TRIBUS PONTIFICIBUS PROSCIPTUS, *à Card. Norisio defenditur, & tanquam Dogma Catholicum probatur.*

Ex hoc Apost. textu: *Omne, quod non est ex fide peccatum est.* Ad Rom. 4. 23. Intullit Bajus, Jansenius, & Quenellus, quibus adhæsit Noris: ergo *omnia opera infidelium sunt peccata.* Quod in art. 25. Baij damnavere S. Pius V. Greg. XIII. & Urban. VIII. Nihilominùs de eodem articulo in proprio, & literali sensu, prout jacet, audet proferre Noris: *Esse verum, & Catholicum. Esse dogma traditum ab Apostolo. Firmatum constantèr ab Augustino. Definitum ab Ecclesia; ut legitimè deductum ex Apostolo ad Rom. 4. 23.*

Hæreticam istam conclusionem sic intendit suadere Card. Noris. Omnia opera, quæ non diriguntur à fide in ultimum finem, sunt peccata. Sed opera infidelium non diriguntur à fide, ut patet: ergo omnia opera infidelium sunt peccata. Itaque duplici ex capite peccati arguit omnia infidelium opera: 1. Ex defectu relationis ex fide in Deum. 2. Ex Phylautia quam irreparabi-

bilitèr contrahunt, aqua non possunt orbati fide temperare. *Infideles non operantes propter Deum ultimum finem* (ait) *cadunt irreparabilitèr ab actu virtutis in Phylautiam.* Cap. 3. §. 4. col. 938. *Opera sterilia non posse dici bona, sed tantum mala, tùm ex defectu relationis in Deum, tùm ex Phylautia inde contracta.* Cap. 3. col. 943 Et cap. 4. §. 5. col. 1051. *Omne quod non est fide, aqua sola bonum opus, saltem virtualitèr, referri potest, peccatum est. Dictamen conscientiæ à fide dirigendum est, aqua sola in ultimum finem opus refertur.* Iterùm, atque iterùm phrasibus diversis statuit: *Quod sola absentia fidei sufficit, ut omnia opera sint peccata.* Hanc Positionem Amplectuntur.

JANSENIUS.

Sola absentia fidei sufficit, ut omnia opera infidelium vera sint peccata. Tom. 2. de Stat. Nat. Lap. lib. 4. cap. 3. col. 553.

IDEM.

Ante fidem non est humano arbitrio liberum à peccato abstinere, sed quocumque se verterit, quadam humanis viribus insolubili peccandi necessitate tenetur. Ibidem lib. 3. cap. 14. col. 496.

IDEM.

Nugæ, delirium, insania, error, impietas, contraria christianorum sensui, scripturis, & fidei, quod infidelium sit ulla vera virtus, vel opera sine peccato. Ibid. lib. 4. cap. 17. col. 627.

QUENELLUS.

Quid aliud esse possumus absque fidei lumine nisi peccatum. Prop. 48. vide ipsum à Prop. 44. ad 58.

LUTHERUS.

Opera extra fidem facta, ut maximè in speciem sancta videantur, sub peccato, & maledicto sunt. In Epist. ad Galat. cap. 4.

CALVINUS.

Antequam per fidem reconcilientur Deo, quidquid cogitat, meditatur, perficit homo, est maledictum, nec modo nullius pretij, sed certi indamnationem meriti. Lib. 3. Inst. cap. 14. §. 4.

IDEM.

Constituit igitur Augustinus, omnes Fabricios, Scipiones, Catones, in illis suis præclaris facinoribus hoc peccasse, quod cum fidei luce carerent, non ad eum finem ipsa retullerunt ad quem referre debuerunt. Ibid. cap. 14. §. 3.

IDEM.

Sine fide, quæ videntur bona opera in peccata vertuntur. In Antid. Trident. sess. 6. cap. 7.

IDEM.

Peccant infideles, quidquid agant, quod facta sua non ad legitimum finem referant. Ibid.

PETRUS DICTUS MARTYR

Qui regenerati non sunt, nihil quod Deo placeat præstare possunt, imò quidquid agant semper peccant. In Epist. ad Rom. cap.9. v.18.

IDEM.

Præclara infidelium opera damnari non possunt humano judiciò, coram Deo tamen peccata sunt. Ibidem cap.2. v.14.

CHAMIERUS.

Quidquid fit absque fide peccatum est. Lib.4. cap.6. num.1. *Qui utitur iisdem testimoniis script.* Et D. Aug. quibus id probat Jansenius.

MELANCTHON.

Consonat. in Epist. ad Rom. cap.14. v.4.

CHEMNITIUS.

Infidelium opera, non inter bona opera recensenda sunt, sed inter peccata. In Exam. Trident. in sess.6. Can. 1. & 7.

BUCCERUS.

Quod fide caret, non modo ingratum, sed abominabile est coram Deo. In Epist. ad Rom. cap.14. v.23.

Hæc omnia confirmant Assertionem, & probationem Cardinalis Noris: dum ait: *Omne quod non est ex fide, aqua sola bonum opus, saltem virtualitèr, referri potest peccatum est. Quod de vera fide christiana intelligendum putat.* §.5. col.1048.

Talia intullerunt enumerati Ecclesiæ hostes ex illo Apost. ad Rom. *Omne quod non est ex fide peccatum est.* Communis SS. Patrum, & Theologorum interpretatio est cum D. Bern. de Præcep. & Disp. cap.18. & 20. *Omne quod non est ex conscientia peccatum est.* Quia Apostolus ibi loquitur de eo, quod non fit ex dictamine conscientiæ judicantis bona fide, licitum esse id quod fit. Ægre fert Noris interpretationem istam, tanquam Augustini menti contrariam, & arguit ignorantiæ Marainum juxta mentem D. Bernardi interpretantem: *Ignorantia Maraini* (ait) *castiganda est*, & addit: Dictamen practicum conscientiæ non sufficere, ut à peccato liberetur homo, nisi à fide christiana dirigatur. Col. 1050. & 1051. Itaque ex mente Card. concludendum est. Prop. 8. & 15. inter 31. ab Alex. VIII. damnatas: *Necessé est infidelem in omni opere peccare.* Et Baij Prop. 10. 11. 12. & 13. subsistere, necnon Bajanam 25. *Omnia opera infide-*

 lium

lium ſunt peccata eſſe veram, & catholicam, cum toties ſit ab Eccleſia damnata.

Reſpondet Noris: Hanc propoſitionem ſecundum ſe, & in proprio, & rigoroſo ſenſu minimè eſſe damnatam, ſed tantùm reſpectivè, & ut derivatam ex illa Propoſit. 35. *Omne quod agit peccator peccatum eſt*, quæ, ut hæretica damnatur à Trident. ſeſſ. 6. Can. 7. ſed contra: Quia hæc potiùs cavilatio, quam ſolutio, & quæ minimè ſapientiſsimum Theologum decet. 1. Quia ſemèl admiſſa hac ſolutione, fere omnes Eccleſiæ definitiones, ut illuſoriæ, & in ludibrium hæreticis exponentur. Et quidem Lutherus, Calvinus, Bajus, Janſenius, Quenellus, & cæteri nuper memorati, qui diverſis phraſibus eandem doctrinam cum Noriſio enunciant, hujus exemplo jactabundi vocitare poterùnt, ſuas enunciationes veras, & catholicas eſſe, & minimè ab Eccleſia rejectas, in proprio, & literali ſenſu, ſed tantùm *reſpectivè*, & ut derivatas ex alia propoſitione hæretica, & damnata, quam ſibi pro nutu ſeligant, vel effingant; cum certùm ſit enumeratas hæreticorum propoſitiones, nihil aliud aſſerere niſi quod *omnia opera infidelium ſunt peccata*, quæ, juxta Noriſium, ut dogma fidei proponitur credenda propoſitio.

Contra 2. Eccleſia utramque propoſitionem 25. & 35. diviſim, ſeparatim, & unam independentèr ab alia proſcribit; Quis autem, quo jure? Aut ſine cavilo autumet unam, & eandem in utraque damnari, & alteram illæſam, & catholicam permanère? SS. Pontifices, & Cenſores Romani optimè norunt, quod licet omnes Gentiles ſint peccatores, non omnes peccatores ſunt Gentiles: quare in 35. damnantur aſſerentes omnia opera peccatoris, ex defectu charitatis referentis (quod valdè cordi fuit Luthero, & Quenello) eſſe peccata. In 25. proſcribit ſuſtinentes omnia opera infidelium, ex defectu relationis per fidem, peccata eſſe: Immeritò ergo Noris, ut ſuam proſcriptam ſuſtineat ſententiam, intendit utramque propoſitionem confundere, volens inſuper, ut nebulam ſpargat, relationem ex dilectione ortam, cum relatione ex ſola fide prodeunte conglutinare.

Contra 3. Si veſtigijs Baij inhærens fatetur, quod omnes affectus ſtudioſi, etiamſi ex cognitione naturali Dei, ſine gratia promanentes vanitate, Phylautia, & præſumptione deturpantur, quomodo declinabit damnationem Prop. 41. Quenelli: *Omnis cognitio Dei, etiam naturalis in Phyloſophis Ethnicis, ſine gratia*

tia

tia non producit nisi præsumptionem , vanitatem , & oppositionem ad ipsum Deum. Deindè : Si vera est Quenelli , & Noritij propositio: quomodo Apost. à Rom. 1. dicit de Gentilibus fidei gratiam non habentibus inescusabiles esse : *Qui cum cognovisent Deum , non sicut Deum glorificaverunt , sed evanuerunt in cogitationibus suis.* Excusatio quidem in promptu erit eis , quos Apostolos tanquam inescusabiles increpat : poterunt enim dicere : Quid mirum nos Deum non glorificasse , si omnis cognitio Dei sine gratia non parit nisi vanitatem , præsumptionem , & superviam ? Quid mirum ! Si sine *fide christiana* non possumus à Phylautia temperare? Si absente fide irreparabilitèr in vitium cadimus?

Itaque dicendum est : Cognitionem Dei naturalem , etiam in infidelibus de se , pios affectus excitat naturales , erga summum bonum naturæ viribus cognitum , imò , & conspectum , ex Rom. 1. *Invisibilia ipsius à creatura mundi , per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur , sempiterna quoque ejus virtus , & divinitas.* Ita ut inescusabiles sint dum Deum non glorificant. Dei quippè cognitio nobis indita est à natura , ut homines naturæ ductu suum diligant conditorem , quamquam ipsi ex sua culpa , hac ipsa naturali numinis cognitione abutantur evanescentes in cogitationibus suis.

Nos igitur cum Augustino contra Pelagium dicimus : Quod omnes actus , qui ex officio , sive ex objecto boni videantur , si pravo eliciantur fine contrahunt turpitudinem , nec virtutes esse possunt , sed potiùs absolutè , & simplicitèr sunt vitia : si enim accesione relationis ilicitæ viciantur , ipsi pariter necessé est deturpentur , ut si in Idoli cultum quid præstet , vel ex vanitate eleemosynam largiatur , vel aliam virtutem ex pravo fine exerceat ; sin vero immunitate à culpa , & morali bonitate gaudent prædicti actus , quibus adest sufficiens relatio ad Deum inclusa in ipsa formali bonitate morali , sive humilitatis , sive misericordiæ , aut aliarum virtutum. Nam juxta D. Thom. *Cum aliquis infidelis ex dictamine rationis aliquid bonum facit , non referendo ad malum finem , non peccat ; non tamen opus ejus est meritorium , quia non est gratia formatum.* Cap.14. Epist. ad Rom. lect.3.

§.VI.

§. VI.

ALIA AUTHORIS EFFUGIA PROSCRIBUNTUR.

1 ASſerit Noris : *Infideles aliquos actus bonos elicere, ad quos à Deo præmoventur, qui profectò peccata eſſe non poſſunt, utpotè efficiuntur Spiritus Sancti impulſu; non quidem inhabitantis, ſed tantùm moventis: & cum Bajus tantùm agnoverit gratiam Spiritus Sancti inhabitantis in anima, & hæc gratia in infidelibus non reperiatur, hinc arbitrabatur nullum in infidelibus auxilium gratiæ reperiri, conſequenterque negabat actus bonos ab infidelibus fieri.*

2 Hæc tamen non ſatis ſibi conſtans parat Cardinalis, ut facilè cuivis ejus doctrinam perpendenti conſtabit. Prætereà hæc excuſatio crimine pejor eſt: Nam legitimè ex ea infertur, *omnia opera, quæ non fiunt ex gratia ſupernaturali, peccata eſſe*: Quia ideò per te talia opera peccata non ſunt: quia efficiuntur ex impulſu Spiritus Sancti moventis. Ergo opera, quæ ex tali impulſu non efficiuntur ſunt peccata: ergo infidelis tali gratia orbatus, & ſolis viribus naturæ relictus in omni opere ſuo peccat. Ergo nec leviſsimam tentationem poteſt ſine gratia ſuperare. Ergo liberum arbitrium non niſi ad peccandum valet: ergo omnia quæ in Superioribus à Sede Apoſtolica proſcripta oſtendimus devorabit Noris.

3 Ultimo reponit Emin. *Cum illa propoſitio omnia opera infidelium ſunt peccata, etiam poſt editam Bullam contra Bajum à nobiliſsimis Theologis defendatur, palam fit, in recto ſenſu poſſe intelligi, à quo procul fuit Bajus, unde meritò eadem theſis ab Apoſtolica Sede proſcripta fuit*; ſed quis hæreticorum, vel ridiculus, paſsim id ipſum non effutit? Nempè ſe proferre Sacras Scripruras in eodem ſenſu, in quo Spiritus Sanctus locutus eſt, & ſuas propoſitiones juxta legitimum ſenſum Auguſtini, SS. Patrum, & Conciliorum. Janſeniſtæ non diffitebantur ſuas Concluſiones ſenſum Calvinianum admittere, ſe vero talem ſuſtinere ſenſum negabant. Quenelliani non rari fatentur ſuas enunciationes Janſenij ſenſum redolere, acriter tamen ferunt, & pro viribus renuunt audire ſe Janſenij ſenſum amplecti, ſed alium verum, & orthodoxum.

4 Hoc itaque effugium Janſenio, & Queſnello familiare fuit, videlicèt, eos in ſano ſenſu ſua dogmata accipere, non in

eo in quo ab Ecclesia proscribuntur, si tamen sensus damnatur, illico recursus fit ad quæstionem *facti*, *& juris*. Quis iste sensus sit rectus, in quo accipi queat prædicta propositio damnata, reticet Noris; nisi fortè velit sufficere sensum ab ipso importunè inventum, & à nobis, ut absurdum repudiatum.

5 Qui sint isti nobilissimi Theologi, qui post editam Bullam contra Bajum, proscriptum Baij articulum sustinuerunt, novimus: Sunt quidem Cornelius Jansenius Episcopus Iprensis, ipsi Norisio Fidus, Quenellus, Abbas Sancyranus, Gerberonius, & alij Jansenismi Proceres, & contra Bullam *Unigenitus* acerrimi refractarij. Alij qui sint silencio præmit; memorat tantùm Basilium Pontium; quo jure probabilem existimet prædictam propositionem non capio, constat enim S. Pium V. Greg. XIII. & Urban. VIII. eandem proscripsisse in eodem sensu, in quo, & ipse Noris subsistere conatur. Insuper posse Articulum damnatum in aliquo sensu pro libito, seu violentèr excogitato sustineri, quid favet Emin. ut ipse eundem Articulum defendat, in proprio, & literali sensu, in quo accipitur à Calvino, Luthero, Jansenio, & Asseclis?

6 Sed gratis admisso sensum aliquem diversum admittere scire à Norisio velim: An Postquam Pontificiæ Constitutiones, in materia dogmatica aliquam propositionem, prout jacet, & in propria, & naturali significatione proscribunt, alicui liceat ipsamet, in terminis, & prout jacet defendere, docere, aut disputare? Neutiquam, ait Urban. VIII. in Bulla contra Bajum. *Quamquam nonnullæ, aliquo pacto sustineri possent, in rigore, & proprio verborum sensu, ab assertoribus intento: hæreticas, erroneas, & ::: ac quæcumque super his verbo, scriptoque emissa præsentium authoritate damnamus, deque eisdem, & similibus, posthac quoque pacto loquendi, & scribendi, ac disputandi facultatem quibuscumque interdicimus.*

7 Clem. X. in Const. Unigenitus: *Mandantes omnibus Christ fidelibus, ne de dictis propositionibus sentire, docere, prædicare, aliterve præsumant, quam in hac nostra Constitutione continentur. Ita ut quicumque illas, vel illarum aliquam docuerit, defenderit ediderit conjunctim, vel divisim, aut de eis etiam disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forte impugnando Ecclesiasticis censuris : : : absque alia declaratione subjaceat.* Si tamen his non acquiescat Cardinalis Noris, ut hæc Prop. *Omnia opera infidelium sunt peccata sui ingenij artibus subsistat*: Liceat dicere cum Alex. VII. *Neque enim de-*

ficere homines, neque desunt, veritati non acquiescentes ::: qui varijs distinctionibus, seu potius effugijs, ad circunventionem erroris excogitatis, Ecclesiam ipsam turbare, eamque interminatis quæstionibus, quantum in ipsis est, & implicare connantur.

§. VII.

MAGNI AUGUSTINI TESTIMONIA, QUIBUS INSULTANT Jansenistæ, expenduntur.

PRiusquam ad argumenta accedamus præsertim ea, quibus ex Augustino Novatores abutuntur, ut irritas Ecclesiæ definitiones efficiant, opere pretium duxi opportunum præmittere documentum, ut errandi occasio penitùs præcidatur. Nec rari sunt, qui fervore nimio, aut injurioso cultu adeò in Magni Parentis verba jurent, ut bellum Ecclesiæ inferre videantur, quasi cum hæreticis, tàm antiquis, quàm Novatoribus, illud ab Alex. VIII. proscriptum velint proclamare: *Ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clarè fundatam potest illam absolutè tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.* Prop. 3. *Stultum tamen est Augustini opuscula æquare libris Canonicis.* Mag. Cano de Loc. Theol.

Bajus occasione Prop. 27. damnatæ: *Liberum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio non nisi ad peccandum valet.* In Apolog. ad S. Pium V. dicebat: *Hæc sunt ipsissima verba Augustini*: fere omnes hæretici omni ævo, Magni Augustini nomen, & Patrocinium affectarunt. In Augustini verbis exultabat Berengarius. Joann. Wiclefus, *Joannes Augustini* ab ejus discipulis nuncupabatur. Lutherus frequentèr gloriabatur dicens: *Augustinus totus noster est.* Calvinus non nisi Augustinum crepabat: *Adeò totus noster est Augustinus* (ajebat) *ut si mihi confessio scribenda sit, ex ejus scriptis contextam proferre abundè mihi sufficiat.* Quare omnes Hætherodoxi opinantur se tutò posse sua dogmata propugnare per recursum ad statuam Augustini. Jansenius non alio titulo opus suum insignire voluit quam *Augustinus Cornelij Jansenij*, ejusque Sectatores anthonomasticè *Discipuli Augustini* dici cupiunt. Quesnellus ait: *Se doctrinam observationibus moralibus expressam hausisse ex S. Augustino, & Thoma*: Quasi umbra Augustini tuti sint adversus fulmina Vaticani omnes Ecclesiæ hostes. Jam pridem DD. Catholici doctrina, & pietate laudabiles agnoverunt D. Augustinum Pelagianismi odio, & disputationis æstu in contrariam partem in-

inclinasse, ut præsepè Calvino potiùs, quam Tridentini Patribus favere videatur. Id negare non est ingenuæ mentis argumentum. D. Thom. in Cathena in cap. 1. Joan. lect. 7. ait: *Antiqui DD. & Patres emergentes errores circa fidem prosequebantur, ut interdum viderentur in errores labi contrarios.* S. Gregorius Thaumat. contra Elianum, dum Polytheismum oppugnat, ita de Deo uno agit, ut videatur cum Sabelio confundere personas. Dionis. Alex. dum Sabelium confutat, ita personas distinguit, ut videatur, & ipsam dividere naturam. Sic Aug. dum Pelagianos errores arguit, hæresis odio abreptus talitèr eos confundit, ut videatur libertatem evertere cum Calvino; & pariter dum libertatem protegit, ita eam extollit, ut sentire videatur cum Pelagio.

Hæc cum ita sint, & à nemine negari queat: verùm, & ingenuum Augustini discipulum non decet, ita S. Doctoris verba accipere, quasi de eorum infalibilitate præsumat, cortice verborum inspecto; nec id erga tantum Ecclesiæ lumen reverentia exigit, nec veritas permittit: cum & ipse Aug. de dono persev. cap. 21. dicat: *Neminem velim, sic amplecti omnia mea, ut me sequatur, nisi in his in quibus me non errare perspexerit.* Et Epist. 8. ad Hieron. ait: *Negare non possum, nec debeo, sicut in ipsis majoribus, ita multa esse in tam multis opusculis meis, quæ possint justo judicio, & nulla temeritate damnari.*

Solita claritate Mag. Cano lib. 7. de Loc. cap. 1. n. 3. ait: *Augustinum errare in rebus obscuris, & quæ non erant eo tempore explicatæ, & definitæ.* Hunc imitatur Abulensis dicens: *Constat, quod Aug. in multis erraverit, cum scriberet :::: de Augustino constat, quod potuit errare, & in multis erravit, quorum quædam retractavit, alia verò retractare non potuit.* Fatendum ergo est, mentem Augustini in pluribus esse obscuram, & à nonnullis male intelligi, qui si judicio Ecclesiæ non se submittant, ex verbis Augustini, sicut ex Scripturæ Sacræ verbis perversa dogmata exhaurire poterunt.

Augustinum de more Novatores in subsidium vocant, dicentem de Sp. & lit. cap. 3. *Neque liberum arbitrium quidquam nisi ad peccandum valet.*

Resp. Si Aug. in rigore verborum intelligatur incidit in 27. Baij damnatam: quare dicendum est, ibi Augustinum considerare opera, quæ ad salutem conducunt, ad quæ sine gratia nihil valet liberum arbitrium. Dum ait: hoc non nisi ad peccandum valere, loquitur juxta communem modum loquendi, quo dicimus de homine mendacissimo: hic homo non loquitur nisi

men-

mendacia, quamvis subindè non raro loquatur verùm. Fatemur liberum arbitrium, sine gratia frequentèr peccare, attamen asserere quod sine gratia non valet nisi ad peccandum apertum Bajanismum est.

2. Aug. ait: *Gratiæ Dei deputo quæcumque non feci mala.* Ergo omnia opera, quæ à gratia non procedunt mala sunt.

Resp. Cum ab Ecclesia definitum sit posse voluntatem humanam, sine speciali gratia Dei, vincere levissimam tentationem, & Aug. in objecto textu, nec levissimam tentationem excludat, ne definitioni Ecclesiæ obsistat, interpretandus est de vitatione peccati, & de victoria conducenti ad salutem.

3. Aug. Epist. 106. *Nos dicimus, quod sine gratia arbitrium non valet ad non peccandum.*

Resp. S. Doctorem hic loqui *indefinite*, id est, liberum arbitrium sine gratia non valet ad omne peccatum vitandum. Neque immorari licet in uberiore explicatione cum hæc, & plura, quæ ex Augustino congerunt refractarij ex superius tradditis facilè solvantur.

4. Celestinus Papa ad Episcopos Galliæ: *Nemo nisi per Christum bene utitur libero arbitrio.* Resp. *benè* id est: *Salutaritèr*, seu *prout opportet* nemo utitur libero arbitrio.

5. Concil. Arausicanum Can. 22. *Nemo habet de suo nisi mendacium, & peccatum.* Ergo liberum arbitrium ex se, & de suo non valet nisi ad peccandum.

Antequam SS. Pontifices S.Pius V. Greg.XIII. & Urban.VIII. prædictum Baij articulum damnarent, facultas Theologica Parisiensis anno 1560. adversus hanc propositionem: *Liberum arbitrium ex se, non potest nisi peccare, & omne opus liberi arbitrij sibi demissi est peccatum*: Induxit: *Hæc propositio pro utraque parte est hæretica.* Et contra hunc Articulum: *Homo faciendo quod est in se peccat, & non potest non peccare faciendo quod est in se*: Intullit: *Hæc propositio est hæretica.* Eadem facultas, postquam Bajus proscriptus fuit anno 1644. reposuit: *Ne probent, vel sustineant prædictas propositiones per Bullas Pij V. Greg.XIII. & Urban.VIII. SS.Pontificum, proscriptas.*

Resp. Conc. Arausicanum hìc agere contra Pelagium, qui non tantum gratiam supernaturalem internam denegabat, sed etiam generalem Dei concursum, & providentiam: Itaque juxta mentem Concilij ly *de suo*, non significat, *sine gratia*, sed longè generalius accipiendum est. Ostendit enim Conc.

quam

quam nihil posfit homo sine Dei adjutorio *in genere*, & sine generali Dei concursu, in quo sensu de fide est neminem habere de suo nisi mendacium, & peccatum, hoc quidem ita habet de suo, & ita ipsius proprium, ut homo solus, & non Deus sit Author peccati. Igitur longè aliud intendit Conc. quam Novatores: hi intendunt omnes voluntatis actiones deliberatas esse peccata. Conc. & Augustinus (à quo omnes ferè Canones Arausicani desumpti sunt) contra Pelagium, qui liberi arbitrij vires superbè extollebat, protullerunt; unicè esse à voluntate nostra peccatum, quod tantùm, secùs meritum, ipsi soli verè tribuendum venit.

CARDINALIS DE NORIS TOM. 4. HISTORIÆ GOTHEScalcanæ Synopsis, cap. 3. col. 707.

PAUL. 1. TIM. 2.	NORIS.
Deus vult omnes homines salvos fieri.	*Deus non vult omnes homines salvos fieri.*

§. VIII.
NORISIJ SPIRITUS, ET CONTROVERSIÆ TERMINI explicantur.

GOthescalcus Monachus de varijs circa fidem erroribus convictus, primo in Concilio Moguntino damnatus, posteà in Galliam depulsus, & ibidem relapsus in Carisiaca Synodo, Præside Hincmaro Archepiscopo Rhemensi, tanquam hæreticus pertinax, & incorregibilis punitur. Crisim, plus justo fervidam Norisij, & nimis adversus Hincmarum acrem, in defensionem Gothescalci, libentèr prætereò, & de hujus doctrina, quam sibi Noris propugnandam suscepit, & immeritò Augustino adscripsit, sermonem instituo.

Hæc, prout ex Hincmari verbis à Norisio exponitur sic se habet: ,, *Non vult Deus omnes homines salvos fieri, sed tantùm eos,* ,, *qui salvantur; omnes autem salvari, quoscumque ipse salvare voluerit, ac per hoc quicumque non salvantur, penitùs non esse voluntatis illius, ut salventur: quoniam si non omnes salvantur, quos* ,, *vult Deus salvos fieri, non omnia quæcumque voluit fecit, & si* ,, *vult, quod non potest, non omnipotens, sed infirmus est; est au*,, *tem omnipotens, dicente Scriptura, omnia quæcumque voluit fecit* ,, *in Cœlo, & in terra.* Hæc, in quibus apertus Jansenismus, &

Calvinismus respirat adoptare placuit Norisio, qui immediatè subijcit: *Et hæc pariter Gothescalci assertio, & ejus probatio de sumpta est ex Enchiridio Divi Augustini*, *cap.96. & 97.*

Ubi, ut vides, doctrina Gothescalci, qua penitùs excluditur à Deo omnis voluntas salvandi eos, qui non salvantur, admittitur à Norisio tanquam vera, & orthodoxa, atque Augustino tribuit hoc assertum, & ejus probationem, quasi hoc discursu error de veritate triumphet: Deus est omnipotens, ergo quæcumque voluit fecit: ergo si vult omnes homines salvos fieri, omnes infallibilitèr salvantur, sed non salvantur omnes; ergo Deus non vult omnes homines salvos fieri.

Miror quidem Eminentis. Theologum tam crudam conclusionem apertissimè Apostolo contradicentem deglutire, eamque, nulla præmissa explicatione, aut distinctione ex his, quæ passim à Theologis adhibentur, Augustino tribuere. Miror iterùm tali discursu, cui nec Tyro fideret vix Theologiæ terminis initiatus, velle suam conclusionem subsistere. Profectò neque ipsi Calvinistæ, aut Lutherani adeò desipiunt, ut Apostolo absolutè dicenti: *Deus vult omnes homines salvos fieri*, audeant apertè contradicere: quare in varias hujus loci interpretationes diffunduntur.

Calvinus, Beza, Jansenius, & Norisio fidelissimus Quenel, uno ore cum Apostolo fatentur: *Deum velle omnes homines salvos fieri*; attamen ly *velle*, & ly *omnes* diversimodè interpretantur. Deus vult (inquiunt) sed voluntate metaphorica, & impropria, quæ ab Scholasticis voluntas *signi* appellatur, qualis fuit illa voluntas de Isaaci sacrificio, quod Deus minimè voluit, sed tantùm Abrahamum obligari, ejusque fidem probare. Deus (dicunt alij) *voluit* non tamen vera, & seria volitione; sed nuda quadam velleitate sterili, nullam gratiam, aut auxilium causante, quo possent homnes salvari. *Voluit* Deus (fatentur alij) sed voluit antecedentèr ad peccatum Adæ, secùs vero consequentèr ad peccati prævisionem.

Deus voluit *omnes* salvari, sed ly *omnes* (ajunt) debet intelligi, non pro singulis generum, sed pro generibus singulorum: ad modum quo dicimus, omne animal fuit in Arca Noe: quatenùs videlicèt nulla est natio, clasis, ordo, professio, status, aut hominum genus, ex quo non voluerit aliquos salvos fieri, minimè vero voluit salvos fieri omnes, & singulos: voluit demùm salvare omnes, id est, omnes prædestinatos, unde tantùm voluit salvare omnes, qui salvantur. Hanc restrictionem ad

so-

ſolos prædeſtinatos hauſit ex Luthero, & Calvino Janſenius, cui videtur adhærere cum Quenello, & Gotheſcalco Noris, ut jam oſtendo.

APOST. 1. TIMOT. 2.

DEUS VULT OMNES HOMINES SALVOS FIERI.

NORIS.

Deus non vult omnes homines ſalvos fieri, ſed tantùm eos, qui ſalvantur.

Sed tantùm ſalvantur prędeſtinati: ergo Deus tantùm vult ſalvare prædeſtinatos. *Hæretica.*

QUENEL. Prop. 12.

Quando Deus vult ſalvare animam effectus indubitabilis, ſequitur voluntatem Dei.

NORIS.

Quicumque non ſalvantur, penitùs non eſt voluntatis illius, ut ſalventur.

QUENEL.

Non eſt auſus Quenel. adeò apertè Janſeniſmum profiteri.

NORIS.

Deus, cum ſit omnipotens quæcumque voluit fecit: ergo noluit ſalvos facere eos qui non ſalvantur.

QUENEL. Prop. 13.

Quando Deus vult animam ſalvam facere, & eam tangit interiori gratiæ ſuæ manu, nulla voluntas humana ei reſiſtit. Hæretica.

De fide eſt, quod reſiſtitur gratiæ. Nam Trid. *ſeſſ. 6. can. 5.* Definit hominem poſſe abijcere gratiam, & diſſentire ſi vellit. *Vos Spiritui Sancto reſiſtitis.*

Quis reſiſtit ei, & pacem habuit. Job 9. v. 4.

NORIS.

Omnes ſalvantur quoſcumque Deus ſalvare voluerit.

Sed nullus reprobus ſalvatur: ergo Deus nullum ex reprobis ſalvare voluit.

QUENEL. Prop. 30.

Omnes, quos Deus vult ſalvare per Chriſtum ſalvantur infallibilitèr.

Sed tantùm prædeſtinati ſalvantur infallibilitèr: ergo Deus tantùm vult ſalvare per Chriſtum prædeſtinatos.

CALVINUS.

Puerilitèr hallucinantur , qui hunc Pauli locum : Deus vult omnes homines salvos fieri , prædestinationi opponunt : : : aliquid fortè dicerent , si Paulus hìc de singulis hominibus ageret : de hominum generibus , non de singulis hominibus sermo est.

JANSENIUS.

Erronea est sententia Recentiorum , qui exponunt locum Apostoli 1. Tim. 2. de Voluntate salvandi omnes homines. Tom. 3. lib.10. cap.20. col.374. 514.

JANSENIUS.

Non potest statui voluntas generalis , qua Deus omnes homines in eadem damnatione primi peccati positos , velit salvos facere , & ex qua voluntate remedia generalia sint omnibus præparata. Tom. 3. lib. 10. col. 1018.

JANSENIUS.

Antecedens voluntas omnes salvandi est nuda velleitas , qualem Deus habuit erga damnatas creaturas. Tom. 3. lib. 3. cap. 19. col.379.

JANSENIJ Prop. 2. damnata.

Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.

JANSENIUS.

Illa antecedens voluntas , ante peccatum , in sola mentis præcisione , atque adeò nuda quadam velleitate , nihil omninò gratiæ causante consistere potest. Tom. 3. de Grat. Christi.

POMERANUS.

Hujus loci sensus est , nullum mundi ordinem à salutè excludit.

MEGANDER.

Omnis generis homines , seu de quolibet statu aliquos servari.

CHAMIERUS.

Fecit omnes salutis capaces, potentia scilicèt , non proxima, sed remota , ut omnes facti sunt musicæ capaces, etiam muti. Tom. 3. lib. 7. cap. 6.

Profectò si plurimis Deus salutem noluit , nec media conferre , quibus obtinèri possit, deterior ea in parte erit non electorum conditio , quam jam damnatorum : commune enim ipsis erit non posse salvare : hoc non electis singulare erit inevitabili necessitate peccandi , semper debère Deum ipsis augere damnationem. Fatendum ergo est adversus Ecclesiæ , & divinæ clementiæ hostes , Deum serio velle omnes omninò homines , nullo excepto , salvari ; quod si effectus divinæ bonitatis non sequatur , id minimè tribuendum Deo , qui , quantùm est in se omni-

nibus tribuit media sufficientia ad salutem; sed voluntati hominum, qui nolunt gratiæ cooperari. Hanc veritatem, jam inde à nascente Ecclesia, ex Apostolo PP. agnovere, quæ deindè omni sæculo ex Patribus, & Scripturis confirmata est.

Ezechiel. 18. 23. *Numquid voluntatis meæ est, ut pereat impius, dicit Dominus: nolo mortem peccatoris; sed ut convertatur, & vivat.* Si enim non mortem, sed eorum vitam vult, certè voluntatem habet salvandi omnes, non nudam velleitatem; sed sincerum desiderium salutis omnium, quod ostendit universalis amor, quo testatur se nolle quempiam perire, quo omnes laborantes ad se invitat, & omnibus finem ultimum proponit. Id planè omnes cordatos cogit, ut statuant in Deo benevolam salvandi omnes voluntatem, per quam generalia remedia sint omnibus præparata ad salutem: allioquin quo pacto nisi illusoriè dici potest: *Quid ultra debui facere, & non feci. Extendi manus meas tota die*; & in numera alia, quibus Deus in scripturis omnes vocat, & ad salutem invitat.

August. ad illud Matth. 22. v. 9. *Quoscumque inveneritis vocate ad nuptias.* ait: *Ad eas, qui noluerunt venire alteri tribuere non debent, quam sibi, quod non venerint: fatendum ergo est Deum ex parte sua singulis velle salutem.* Lib. 83. Qq. q 68.

D. Thom. lib. 3. contra Gent. cap. 159. *Deus quantum in se est, paratus omnibus dare gratiam: vult enim omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, sed illi soli gratia privantur, qui in se ipsis gratiȩ impedimentum prȩstant.*

D. Bonav. in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. *Deus voluntate beneplaciti vult omnes homines salvos fieri :::: Deus dicitur velle omnium salutem, quantum in se est, & antecedentèr connotatur in omnibus ordinatio ad salutem: tùm ex parte naturæ, tùm ex parte gratiæ oblatæ.*

Chrysost. in cap. 2. Genes. hom. 11. *Nos item si voluerimus, quod nostrum est facere, nihil prohibebit eadem nos bona consequi: liberalis enim Dominus, & vult omnes homines salvos fieri.*

Idem hom. 7. in Joan. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: illuminat profectò quantum in ipso est: si qui autem spontè sua mentis oculis conniventibus ad hujus lucis radios aciem dirigere noluerunt, non ex luminis natura in tenebris prȩstiterunt, sed ex malitia sua. Quantum ad ipsum attinet salvæ fuissent omnes Tribus Israel, imò & omnes mortales.* Ad Rom. 9. Epist. 16.

S. Dionis. Cœlestis Hierar. cap. 9. *Immensum, & infinitum di-*

 vinæ

vinæ luminis pelagus ſemper paratum eſt , & patet omnibus ad participandum.

Paulinus Epiſt. 1. ad Aprum : *Hinc in omni loco plura quotidiè mirabilia ſigna crebeſcunt , ut omnem quantum in ſe eſt hominem ſalvum faciat.*

§. IX.
DIVINA VOLUNTAS ERGA OMNIUM HOMINUM ſalutem exponitur.

HÆreticorum mens , & ſcopus ſatis apertè ex ſuprà memoratis oſtenditur : Ipſi fateri renuunt Deum verè , & ſeriò velle reproborum , ac infidelium in ſua cæcitati morientium ſalutem , & erga ipſos tantummodò agnoſcunt in propriam voluntatem , ac ſterilem nihil omninò gratiæ cauſantem , nec media ad ſalutem neceſſaria conferentem ; adeòque benevolentia iſta , ſeù beneplaciti voluntas erga ſolos prædeſtinatos ab hæreticis admittitur , ut indè conſequentèr deſcendant tot fatalia dogmata iteratis Apoſtolicæ Sedis fulminibus profligata ; videlicèt , nullam dari gratiam ſufficientem , diſtinctam à gratia efficaci penitùs irreſiſtibili , hancque prędeſtinatis tantum , ſecùs reprobis miniſtrari : hincque libertatis humanæ exterminium: præcepta ſervatu impoſsibilia , & id genus alia inevitabili deductione , ut infrà conſtabit protenduntur.

Perperam ergo in abſurdę Theſis fulcimentum à Noriſio Mag. Par. Auguſtini authoritas adducitur , qui expreſſé in Enchiridio , & paſsim alibi loquitur de voluntate *abſoluta , conſequenti , & efficaci* quæ proculdubio , ut fides docet facit quæcumque voluit in Cœlo , & in terra ; Præter hanc voluntatem Auguſtinus , cum Patribus , & Theologis aliam agnovit , videlicèt *antecedentem , inefficacem , & conditioni immixam* , veram tamen ſincerißimam , & ſeriam , quam nec adverſarij negare poſſunt, cum & ipſe Janſenius eam in ſtatu naturę integræ admittat , & expreſſé fateatur , dicens : *Habuit Deus voluntatem generalem benevolentiæ erga omnes Angelos , & quantum eſt in ſe , omnium beatitudinem æternam voluit , omnibuſque propterea beatitudinis conſequendę media ſufficientißima largitus eſt* ; ſic lib. 10. de Grat. Chriſti, cap. 102. & lib. 3. de Grat. Chriſti, ait : *Ante peccatum Adæ Deum haubiſſe voluntatem generalem ſalvandi omnes. Deus ipſi Adamo contullit media fufficientia , quibus perſeveraret ſi vellet , & hæc ſufficientia nobis prodeſſet , ſi ipſe perſeveraſſet.*

Quę

Quę cum ita sint, tota probatio à Norisio, & Gothescalco assumpta penitùs evanescit: Nam Deus voluit omnium Angelorum salutem: numquid omnes Angeli consequuti sunt æternam salutem? Deus voluit Adami perseverantiam: numquid Adamus perseveravit in justitia? Si ergo nec Adamus perseveravit in Paradyso, nec omnes Angeli in Cœlo, cum Deus utrumque voluntate benevolentię voluerit, ubi nam est hìc omnipotens voluntas illa, qua fecit quæcumque voluit in Cœlo, & in terra. Hinc clarè ostenditur argumenti inefficacia: Deus est omnipotens, ergo si vult omnes homines salvari, omnes salvantur infallibilitèr, sed non salvantur omnes: ergo Deus non vult omnes homines salvari. Igitur non omnis voluntas Dei est efficax, & absoluta, & consequentèr admittenda est in Deo alia voluntas inefficax, & antecedens, licèt vera, & seria, de qua minimè loquitur scriptura dum ait: *Omnia quęcumque voluit fecit in Cœlo, & in terra*, nec Augustinus aliud intendit, sed de voluntate absoluta omninò efficaci, quam explicat dicens: *Tamen credere non cogamur aliquid Omnipotentem Deum voluisse facere, quod factum non est.*

Quid ergo faciunt ad sustinendum hęreticorum dogma, quo omnis omninò voluntas seria, & sincera à Deo erga reproborum salutem abdicatur, tot Scripturarum testimonia congerere, quibus Calvinistę, & eorum Sectatores abutuntur contra Ecclesię definitionem de voluntate salvandi omnes homines, quasi in Deo alia non cognoscatur voluntas, nisi efficax, & absoluta. Quid hæc probant? Cum & ipse Quenellus se illa de voluntate consequente intelligere non semel protestetur. *Credo* (ait) *sicut Paulus Deum velle omnes homines salvos fieri, sed credo paritèr Deum voluntate efficaci, & absoluta non velle salutem, pręterquam prędestinatorum.* Quid hęc serviunt, cum & ipsi Tyrones ultro fateantur, quod non omnis voluntas Dei salvandi omnes homines sit prædestinativa: ex quibus constat, quam debilis ineptaque sit Gothescalci probatio, & approbatio Cardinalis, quod ulteriùs detegitur, & explicato. Protest. Quenelli, fol.46.

Voluntas divina *beneplaciti* illa dicitur, qua Deus propriè, & formalitèr aliquid vult. Voluntas *signi* communitèr est illa, quæ non est propriè voluntas, sed tantùm ejus signum, quale fuit præceptum Abrahamo impositum de Isaaci immolatione, quam Deus nullo modo, nec inefficacitèr voluit. Nec tamen omnes in hac voluntatis signi explicatione conveniunt.

Vo-

Voluntas divina *efficax*, *absoluta*, *&* *consequens* est illa, qua Deus vult omninò rem fieri: hæc numquam intento effectu caret. Voluntas *inefficax*, *antecedent*, *&* *conditionata*, illa dicitur, quæ licèt non omninò vellit rem fieri, ex se tamen serio desiderat, ut fiat, itaque tendit aliqualitèr, licèt inefficacitèr, adesse rei, per quod differt à simplici complacentia in posfibilibus; Hinc diversimodè vult Deus salutem viatorum, etiam reproborum, quam damnatorum; respectu damnatorum habet Deus aliquam complacentiam in posfibilitate salutis secundùm se; non verò eis providet medium aliquod, quo posfint salutem obtinere, sicut omnibus viatoribus id liberalitèr elargitur.

Itaque voluntas, qua Deus vult omnes observare præcepta, omnes justificari, omnesque salvari est inefficax, respectu copulativæ justificationis, & salutis omnium; dici tamen potest hæc voluntas absoluta, & efficax respectu alicujus termini, in quo vult justificationem, & salutem, ipsa enim Dei voluntas non terminatur directè, & immediatè ad omnium salutem, sed tantùm in aliquo medio, videlicèt in auxilio sufficienti; nulla quidem libera volitio in Deo dari potest, quæ sit purè inefficax, cum non posfit esse omninò libera, quin sit alicujus termini productiva, in quo velit inefficacitèr objectum, quare in auxilio sufficienti vult inefficacitèr salutem. In hoc sensu voluntas, qua Deus salutem omnium vult dicitur efficax, quantum est ex parte Dei, non quantum velle potest, nec voluntate conferente omnia media à Deo conferibilia, sed voluntate sufficientia media providente, quibus omnes hominis salvari posfint, si & ipsi vellint, quæ idcircò dicitur voluntas conditionata.

Discernitur ergo Catholicorum sententia à Janseniana in eo quod Jansenistæ dicunt: Deum penitùs noluisse post peccatum Adæ reproborum salutem, & consequentèr illis exhibere auxilium sufficiens noluisse, quod si serio voluisset eorum salutem non denegaret in auxilio gratiæ irresistibilis, quo salutem infallilitèr consequerentur. Nos intendimus Deum defacto, & sincero animo voluisse benefica voluntate, licèt non omninò efficaci, omnes omninò homines salvari, etiam reprobos, illis conferendo sufficiens ad salutem obtinendam auxilium. Electorum salutem voluit Deus animo specialitèr benefico, tribuendo illis auxilium sufficiens, & simul efficax, seligendo illud amore speciali ab inefficaci, ad cujus collationem, nempè auxilij efficacis, non tenetur Deus ex munere causæ primæ; ut proindè salutis benefi-

cum,

cum, ita tribuatur Deo, ut reproborum perditio uni creaturæ voluntati tribuatur: *Perditio tua ex te Israel.*

Indè verum est salvari infallibilitèr omnes, quos Deus vult absolutè, & efficacitèr salvari; non quia gratia efficax, ut Jansenistę intendunt, humanam voluntatem necessitet ad bonam operationem, sed quia bona operatio est infallibilitèr futura, & necessaria, necessitate consequente, ex hypothesi, quod futura prævideatur sub auxilio, quod Deus benignissimè confert; haud secùs ac trina negatio Divi Petri necessario, necessitate consequente, non læsiva libertatis erat futura ex hypthesi, quod fuisset sub talibus circunstantijs prævisa. Constat indè: quod licèt reprobi non salventur, verùm est Deum velle eos salvare: Quia reprobi in tantum damnantur, in quantum peccant, & in tantum peccant, in quantum resistunt gratiæ sufficienti, ne peccent; quod si præditi sunt gratia sufficienti ad non peccandum, cui resistunt, eo ipso verùm est, Deum tale auxilium contulisse, ne peccarent, & ut salvarentur divina adimplendo præcepta.

Nemo ex adultis, ubi ad usum rationis pervenerit, privatur ob culpam originalis auxilijs sufficientibus ad salutem: quia nemo eorum damnatur citra culpam personalem, & culpa personalis non habetur absque gratia sufficienti ad non peccandum; Et quamvis Deus aliquando in pœnam peccati, seu resistentiæ auxilijs deneget auxilium efficax, seu aliud majoris intensionis, nunquam tamen novum peccatum committitur absque nova gratia sufficienti ad illud vitandum, & nunquam à Deo confertur tale auxilium absque sincera voluntate, quod homo eo utatur in ordine ad salutem consequendam. Sicut nemo vir prudens invitatur ad prandium, sine sincera voluntate, quod non sit, si annuat, à convivio excludendus. Dicendum ergo est: Deum velle vera, & sincerissima voluntate omnes, & singulos homines salvare, etiam roprobos; & non tantum velle salvare eos, qui infallibilitèr salvantur, omnibus enim præbet sufficientia auxilia, quibus salvari possunt, si ipsi velint: & sic subsistit Seraphici Doctoris propositio: *Deus, voluntate beneplaciti vult omnes homines salvos fieri.* *In 4. dist. 46. q. 1. art. 1.*

Sed quia Quenellus cum Jansenistis voluntatem beneplaciti penitùs excludit, solumque admittit voluntatem signi, quam sterilem, impropriam, & figuratam appellat, & in suæ cogitationis præsidium invocat D. Thomam, illius male sana fides detegenda est. Angelicus Præceptor agnovit voluntatem beneplaciti antecedentem erga salutem omnium, & dum voluntatem signi

 me-

memorat, in ſenſu Janſeniſtis adverſo eam proponit: expreſsè enim fatetur ex ea hominibus deſcendere conſilia, & remedia. Sic in 1. Tim.2. ait: *Velle ponitur quandoque pro voluntate ſigni: voluntate ſigni vult Deus ſalvare omnes: quia omnibus propoſuit ſalutis præcepta, conſilia, & remedia. Pro voluntate beneplaciti, ſic exponi poteſt quatuor modis* (*inter quos hunc exponit quarto loco*) *ſecundum Damaſcenum, ut intelligatur de voluntate antecedente, non conſequente.*

Duo hìc effingunt Janſeniſtæ: Primum: D. Thomam non agnoviſſe in Deo voluntatem beneplaciti erga ſalutem omnium hominum, ſed tantum voluntatem *ſigni*. Secundum: Quod Ang. Doctor dum voluntatem antecedentem à Damaſceno expoſitam adoptat, intendit hanc antecedere tantum, & nullo modo ſubſequi præviſionem peccati.

Ad 1. conſtat D. Thomam non accipere voluntatem ſigni ad mentem Quenelli, qui voluntatem ſterilem effingit. Secundum eſt Janſenij cogitatum, cui contradicit expreſſè Apoſt. 1. Tim. 2. *Obſecro primum omnium fieri obſecrationes pro omnibus hominibus: hoc enim acceptum eſt coram ſalvatore noſtro Deo, qui omnes vult ſalvos fieri.* Hìc Apoſt. in ſtatu naturæ lapſæ, hortatur ad orandum pro omnibus, & ſingulis nullo excepto: Quia *Chriſtus dedit ſemeptipſum redemptionem pro omnibus*, non rectè intelligi poteſt, ut Janſenius meditatur de voluntate peccatum Adæ antecedente. Clariùs 2. Petri, cap. 3. v. 9. *Pacientèr agit propter vos, nollens aliquos perire, ſed omnes ad pœnitentiam reverti.* Ergo Deus vult omnes peccatores converti, & ſalvari, & quidem hoc vult poſt prævíſum peccatum: Nam voluntas Dei, ut peccatores ad pœnitentiam revertantur, nequit eſſe ante prævíſum peccatum, ut ex terminis patet. Nec Deus velle poteſt homines reverti ad pœnitentiam, quin ſimul velit ipſis conferre auxilium, ſine quo minimè poſſunt ad veram pœnitentiam pervenire.

§. X.

NON PRO TOTIUS MUNDI REDEMPTIONE, NEQUE pro omnium hominum ſalute Jeſus-Chriſtus Crucifixus, & mortuus eſt.

NORIS col. 708.

Non pro omnibus hominibus mortuum eſſe Chriſtum Dominum, ex Scriptura, & SS. Patribus non obſcurè deducitur.

JANSEN. Prop. 5.

Semipelagianum eſt dicere Chriſtum pro omnibus hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe.

SUBS-

SUBSCRIBIT JANSENIUS.

Christus non pro totius mundi redemptione crucifixus, & mortuus est. Tom. 1. lib. 8. cap. 23. col. 546.

CALVINUS.

Christus proprij gregis solummodò fuit solicitus, & pro electis suis dumtaxàt oravit. In Joan. cap. 17.

CALVINUS.

Sub omnibus, reprobos non comprehendit, sed eos designat, qui simul credituri erant. In Joan. 1.2.

JANSENIUS.

Augustinus nunquam in scriptis suis fatetur Christum pro omnibus, nullo excepto crucifixum esse, vel mortuum. Lib. 3. de Grat. Christi, cap. 21.

ZANCHIUS.

Sanguis Christi non est secundum propositum Dei, & re ipsa pro reprobis, & incredulis effusus, sed tantum pro electis, & quidem pro omnibus istis multis. In Misc. doctr. 1. Joan. 2.

ARETIUS.

Deum volentem, & scientem excludere Caipham, Judam, Pharaonem, & Herodem, nec esse eorundem Redemptorem. Part. 2. Problem. fol. 866.

NORIS.

Christus non pro omnibus hominibus crucifixus, & mortuus est.

JANSENIUS.

Argumentum pro gratia sufficienti desumptum ex eo quod Christus pro omnibus sit crucifixus, & mortuus, usque ad nauseam à Pelagianis inculcatum est. Tom. 3. lib. 3. cap. 20. col. 379. & 380.

BEZA.

Falsum, blasphemum, impium est dicere Christum crucifixum, & mortuum esse pro reprobis.

CHAMIERUS.

Non pro quibusvis mortuus est Christus. Tom. 3. lib. 9. cap. 3.

SIMONIUS.

Christum tantum electorum gratia se ipsum exinanivisse, forma servi assumpta. Contra Scheg. libro 2. cap. 24.

CONTRA REMONST.
in Specim Amstelodami.

Qui docent Christum pro omnibus, & singulis hominibus :::: hi faciunt divinum consilium, & decretum incertum, & faciunt inanem virtutem satisfactionis Christi.

BO-

BOCHINUS. PINCERIUS Clevitius.	QUENEL. Prop. 32.
Christus non est pro omnium omninò peccatis crucifixus, & mortuus, sed tantum pro fidelibus, & pijs. Apud Cocium Thesaur. Cath. tom. 1. lib. 3.	*Jesus-Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine Primogenitos, id est, electos de manu Angeli exterminatoris.*

Calidior cæteris Quenellus præcisivis terminis in hac, & pluribus ejusdem damnatis propositionibus apertè Jansenizat denotans Christum D. morte sua electos pro semper liberasse, è potestate dœmonis, obtinendo illis perseverantiam usque in finem; alijs verò obtinuisse tantum temporarios quosdam effectus nempè fidem, imò & charitatem; non tamen perseverantiam, cui adhæret Cardin. Noris. Huic tamen in prædicta Thesi contrariantur Scripturæ, SS. Patres, & Ecclesiæ definitiones.

EX SAC. ESCRIPT.

Isaì. 53. v. 6. *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.*

Ad Rom. 5. v. 18. *Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.* Energia Anthitesis est: sic justitia Christi omnibus hominibus impensa est, sicut peccatum Adæ omnibus obfuit; sed obfuit omnibus (excepta Beatissim. Virg.) quam nobiliori redemptione præserbavit. Ergo.

Ad Rom. 8. v. 32. *Qui etiam proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus traddidit illum.*

1. Corint. v. 11. *Peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus mortuus est.* Ex quo sic infero. Nullus electus perit, sed aliquis propter quem Christus mortuus est perit: ergo aliquis propter quem Christus mortuus est, non est electus.

2. Corint. 5. v. 14. & 15. *Æstimantes hoc: quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus.* Si vera est adversariorum expositio, erit inepta illatio Apostoli, utpotè universalis ex particulari, & à restricto ad non restrictum affirmativè: cum ergo Apost. concludat ex generalitate remedij, generalitatem mali, necesse est æquè latè patere remedium, ac patuit malum; atque adeò, pro ijsdem omnibus mortuum esse Christum, qui in Adamo mortui sunt;

quod

quod si minus latè patet remedium quam malum, argueretur Paulus, ac si diceret: Si pro decem oblatum est remedium: ergo mille mortui sunt: quod cogitare nefas.

1. Tim. cap. 4. v. 10. *Speramus in Deum vivum, qui est Salvator omnium hominum maximè fidelium.* Maximè fidelium ait: quia his contullit fidem, spem, & gratiam, subsidiaque maxima ad salutem, ex speciali benevolentiæ affectu::: *Jesus-Christus dedit semetipsum pro omnibus nobis.*

1. Joan. cap. 2. v. 2. *Ipse est propiciatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantùm, sed pro totius mundi.*

Math. 18. 11. *Christus venit salvare quod perierat.*

EX CONCILIJS.

Constat eadem veritas ex Arclatense, Moguntino, & Trid. sess. 6. can. 2. *Hunc proposuit Deus propiciationem per fidem, in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non pro nostris tantùm, sed pro totius mundi::: Verùm etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen beneficium mortis ejus recipiunt, sed hi dumtaxàt, quibus meritum passionis ejus communicatur.* Sess. 6. cap. 3. Ergo mortuus est etiam pro illis, qui beneficium mortis ejus non recipiunt, scilicèt pro reprobis.

Demùm Concil. Nisenum Constantinopolitano, Ephesino, & Calcedonense firmatum, Conclusionem Norisianam oppugnat, dum hanc credendi formulam proponit: *Credo in unum Dominum Jesum-Christum ::: qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis ::: Crucifixus mortuus, &c.* Hac credendi formula tenentur uti, sive reprobi, sive prædestinati, sive fideles, sive ad fidem vocati. Cum ergo hæc formula vera, & catholica sit, omnibus his, qui tenentur fide divina eam proferre, quales sunt enumerati, consequens est, ut propter eos omnes, & propter eorum salutem Christus venerit, & passus fuerit; adeòque contra veritatem symboli Niseni restringi videtur passio, & mors Christi, ad solos prædestinatos, vel ad solos fideles, ita ut cæteris hominibus ex vi meritorum Christi, nec oblata, nec præparata fuerint media ad salutem necessaria.

Prætereà, si ad solos prædestinatos restringitur beneficium Redemptionis, cæteri fideles, qui in re prædestinati non sunt, non possent certò, & catholicè formulam illam proferre; imò nec ipsi prædestinati, qui nesciunt se prædestinatos esse: qua enim isti certitudine proferrent *propter nos Christus mortuus est,*

cum

cum sciant Christum mortuum esse pro solis prædestinatis, & nesciant an prædestinati sint. Rursus ad fidem vocati (si ad omnes, & solos fideles restringitur Redemptio) nec tenerentur credere, nec prædicta formula uti: quia juxta opinionem contrariam Christus pro his, nec est Cœlo descendit, nec crucifixus, nec mortuus est; imò nec credere possent, cum ipsis denegarentur remedia, & media necessaria ad salutem, sine quibus impossibile est credere.

EX SS. PATRIBUS.

Uno ore SS. Patres adversantur huic propositioni: *Christus non est mortuus pro omnibus hominibus*, apertè, absolutè, & sine ulla limitatione, aut restrictione docent: *Christum venisse, ut redimeret omnes, & singulos homines, nullo excepto; crucifixum, & mortuum pro totius mundi expiatione pro Gentilibus, & reprobis pro omnibus, qui in universa terra consistunt; demùm venisset ut redimeret quidquid hominum sub Cœlo est.*

D. August. ad illud: *Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum*, sic ait: *Ergo quantum in medico est salvare vult ægrotum, ipse se interimit, qui præcepta medici servare non vult. Venit Salvator in mundum, quare Salvator dictus est mundi, nisi ut salvet mundum ::: salvari non vis ab ipso ex te judicaberis.* Tract. 12. in Joan. cap. 3.

Idem de Symb. ad Cathecumenos lib. 2. cap. 8. *Videtis vulnera, quæ inflixistis? Agnoscitis latus, quod popugistis? Quoniam, & per vos, & propter vos, apertum est, nec tamen intrare voluistis.*

Idem in Psal. 68. cap. 27. *Projecit pretium argenti, quo ab illo Dominus venditus erat, nec agnovit pretium, quo ipse à Domino Redemptus erat.*

Idem contra Julianum lib. 6. cap. 9. *Apostolus unum dixit fuisse, in quo omnes peccaverunt: in illo uno mortui sunt omnes, ut moreretur alius unus pro omnibus. Unus enim pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, pro quibus Christus mortuus est.*

D. Thom. *Christus Jesus est mediator Dei, & hominum, non quorundam tantùm; sed inter Deum, & omnes homines, & hoc non fuisset nisi vellet omnes salvos fieri.*

S. Leo Papa Epist. 83. ad Episc. Palest. *Effusio pro injustis sanguinis justi tam potens fuit, ut si universitas captivorum in Redemtorem suum crederet nullum tyranica vincula detinerent: Quoniam ut Apost. ait: Ubi abundavit peccatum, superabundavit & gratia.*

Idem.

Idem. *Christus pro omnibus, id est, pro omnium salute est mortuus pro quibus in Cruce orabat, dicens: Pater, ignosce illis.* Serm. 1. de Passion. Ergo & pro reprobis illis, qui nec crediderant, nec credebant, nec credituri erant.

S. Anselmus ad illud Tim. 1. 2. *Qui dedit semetipsum Redemptionem pro omnibus*, ait: *Nullum excipiens, qui velit redimi ad salvandum. In hoc enim patet, quantum Deus homines diligat, & eos velit omnes salvos fieri, si perversitas eorum non obstiterit. Mortem pro omnibus sustinuit, ut omnes à morte æterna liberaret, & ideò qui non salvantur, non est quod de Deo, vel de Mediatore possint conqueri, sed de se ipsis.* Et Orat. 28. ait: *Æquali dilectione nos omnes creasti, æquali dilectione pro omnibus passionem suscepistis.*

S. Ambrosius lib. de Paradox. cap. 8. *Venerat Dominus Jesus salvos facere peccatores, etiam circa ipsos ostendere debuit suam voluntatem. Quod in Deo fuit ostendit omnibus, quod omnes voluit liberare.*

S. Paulinus. *Quantum in ipso est omnem hominem fieri salvum vult, qui fecit omnes.* Epist. 12.

Cyrilus Alex. *Ut qui pro omnibus mortuus erat proprio sanguine redimeret, quidquid hominum sub Cœlo est, & adquirere Deo Patri omnes eos, qui in universa terra consistunt.* Epist. relata in Conc. Ephes.

Greg. Nazianz. *Passionem Christi vocat, non exiguæ cujusdam partis Orbis terrarum, sed totius mundi expiationem.* Orat. 2. de Pas. & Orat. 25. ait: *Christi perpessiones, per quas omnes reformati sumus, nullo penitùs excepto, qui eidem Adamo participavimus.*

Clemens Alex. lib. 7. Strom. pag. 298. *Christum venisse ad communem hominum salutem :::: Verbum Æternum tùm singulis privatim, tùm communitèr omnibus unus est Salvator.*

Chrysost. 1. ad Tim. 2. homil. 7. *Quomodò illi non crediderunt? Quia noluerunt, suas tamen ille partes executus est, dum pro eis in Cruce penderet.*

S. Ildephonsus Serm. 5. de Assumpt. Non *audent (ut opinor) Ministri Tartarei, hodie attingere suos captivos, quos recolunt Redemptos illius sanguine, qui pro mundi salute dignatus est nasci de Virgine.* His facilè perspicies quo jure dixerit Card. Noris: *EX SCRIPTURA EX PATRIBUS NON OBSCURE DEDUCITUR: CHRISTUM NON PRO OMNIBUS HOMINIBUS MORTUUM ESSE.* Audivimus Jansenium asserentem D. Au-

gus-

gustinum nunquam in suis scriptis fateri, Christum pro omnibus, nullo excepto, se dedisse redemptionem, vel crucifixum esse, vel mortuum; attamen S. Prosper fidelissimus Augustini Discipulus, adversus eos, qui hanc hæresim ausi sunt Augustino adscribere, ait: *Injustis opprobrijs voluisse S. Augustinum infamare, & calumniari*, & prædictam assertionem vocat: *Ineptissimarum blasphemiarum prodigiosa mendacia, ac impias, & prophanas opiniones*, quarum prima est: *Dominus noster Jesus-Christus, non pro omnium hominum salute, & redemptione mortuus est.*

Vindic. Aug. in Præfat. ad objec. vincent.

Cavenda igitur est (ait Pesantius) *Calvinistarum blasphemia dicentium, Christum non fuisse mortuum pro omnibus. Et catholica positio in hac controversia est, omnes, & singulos homines, etiam post prævisum peccatum Adæ, per supernaturalem Dei providentiam esse ordinatos in finem supernaturalem æternæ salutis: Itaque voluntate antecedente, etiam præsupposita præscientia peccati originalis, quantum in ipso est, vult, & exoptat æternam omnium, & singulorum salutem, ob id præparat omnibus media sufficientia, & proportionata, ut sunt Incarnatio, & Sacramenta, adultisque auxilia actualia ad eandem salutem consequendam.*

In 1. p. q. 23. art. 5.

Penotus lib. 5. cap. 10.

§. XI.

RESTRICTIO NORISIANA AB ECCLESIA DAMNATA *demonstratur.*

PRædictam mortis Christi restrictionem damnaverunt Alex. VIII. & Innoc. X. in hac Jansenij prop. 5. *Semipelagianum est dicere: Christum pro omnibus hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse, ut falsam, temerariam, scandalosam, & intellectam in eo sensu, ut Christus pro salute tantùm prædestinatorum mortuus est, impiam, blasphemam, contumeliosam divinæ bonitati, & hæreticam damnamus.*

Hæreticam esse fatetur Noris propositionem, quæ restringit Christi Redemptionem ad solos prædestinatos: *Nam inde sequæretur* (ait) *omnes Christianos reprobos in baptismate, & antequam in peccata dilaberentur, vel nullam habuisse gratiam, quod est idem ac dicere, Sacramenta nulla suscepisse, quod est blasphemum, vel gratiam illam non fuisse ex meritis Christi, quæ est æqualis, imò & pejor blasphemia est.* Itaque ex mente Cardinalis, Christus Dominus non tantummodò mortuus est pro prædestinatis, verùmetiam pro fidelibus reprobis, in quantum ipsis promeruit temporalem justitiam, & alia superioris ordinis subsidia.

Dis-

Diſcrepat in hac concluſione Noris à Luthero, & Calvino: hi enim prorſus negant reprobis conferri ex Chriſti meritis juſtitiam temporaneam, aut aliqua ſuperioris ordinis dona; aſſerentes nullatenùs Chriſtum pro reprobis mortem obtulliſſe. Convenit tamen cum Janſenio, qui ex meritis Chriſti reprobis fidelibus concedi in hac vita aliqua ſupernaturalia beneficia oppinatur, atque adeò Chriſtum etiam pro fidelibus reprobis, quoad hoc mortuum eſſe, non verò pro æterna illorum ſalute, quare in eorum ſenſu remanet abſolutè verum, *Chriſtum D. mortuum eſſe pro ſalute tantùm prædeſtinatorum*: quoniam licet mortuum eſſe concedant pro fidelibus reprobis, id tantùm intelligunt quoad juſtitiam temporaneam, non tamen pro eorum ſalute.

Chriſtus (ait Janſen.) *pro infidelium in infidelitate morientium, aut juſtorum non perſeverantium æterna ſalute mortuus non eſt, nec ſanguinem fudit, nec ſeipſum redemptionem dedit, nec Patrem oravit; imò nec magis pro æterna liberatione ipſorum, quam pro diaboli deprecatus eſt.* Nec tamen negat Janſenius, quin ex meritis Chriſti divina auxilia recipiant, quotquot ad fidem perveniunt: Sic de juſtis non perſeverantibus, ait: *Pro iſtis in tantùm mortuus eſt, in tantum rogavit Patrem, in quantum temporalibus quibuſdam gratiæ effectibus divinæ exornandi ſunt.* Convenit ergo Noris cum Janſenio in hac firmanda concluſione: *Chriſtus D. mortuus eſt dumtaxàt pro ſalute æterna prædeſtinatorum, & pro temporanea fidelium juſtificatione, minimè verò pro infidelibus in ſua cœcitate morientium.* Quam quidem nec Quenellus auſus eſt proferre, qui fatetur eſſe dogma ab omnibus Catholicis admiſſum: *Chriſtum pro omnibus hominibus mortuum eſſe.*

Tract. 1. lib. 2. cap. 21.

Lib. 3. *de Grat. Chriſti.*

Protect. fol. 46.

Poſtquam Pontifices, ut hæreticam damnavere propoſitionem 5. Janſenij, aſſerentem, Chriſtum D. dumtaxàt mortuum eſſe pro ſalute prædeſtinatorum, Janſeniſtæ varias cogitavere cavilationes, atque interpretamenta, ut à fulmine damnationis ſuum errorem ſubducerent, & reprobo ſenſu, quoad fieri poſſet, temperato retinerent. Eccleſiæ contra Janſenium definitionibus agitati, intullerunt: *Chriſtus dedit ſemetipſum pro nobis oblationem Deo, non pro ſolis electis, ſed pro omnibus, & ſolis fidelibus*, id fatetur Noris, idipſum Alex. VIII. damnavit in prop. 4. Ex prædicta Theſi, videlicèt: *Chriſtum pro electis, & pro fidelibus mortuum eſſe*: placuit Novatoribus inferre: ergo *Pagani, Judæi, Hæretici, alijque hujus generis nullum accipiunt à Deo influxum; adeòque hinc rectè inferes in illis eſſe voluntatem inermem, nudam, ſine*

ulla gratia sufficiente: quod pariter à Sede Apostolica damnatum est. Nec mirum cum Jansenij vestigijs inhærentes consequentèr negare debent in statu naturæ lapsæ omnem gratiam sufficientem à victrici, & invencibili distinctam.

Dicendum igitur utrumque errorem, seu limitationem, vel ad solos prædestinatos, vel ad omnes, & solos fideles rejectum esse ab Scripturis, Concilijs, & SS. Patribus, qui universalitèr, absolutè, & sine ulla restrictione, aut limitatione docent: *Christum D. pro omnibus, & singulis, nullo penitùs excepto pro, omnibus, qui in universa terra consistunt pro reprobis, & infidelibus, denique pro omnibus hominibus, qui sub Cœlo vivunt, crucifixum, & mortuum esse.*

Hinc vidère licet, qualem Redemptorem nobis describit Eminent. Noris. Quomodò Christus appellari potest Redemptor universalis totius generis humani, & mediator inter Deum, & omnes homines, qui non est mortuus pro majore parte generis humani? Qui nullos voluit salvare, nisi eos, qui salvantur, & insuper conferre nonnullis reprobis beneficia tantummodò temporanea supernæ gratiæ. Fatetur optimè Noris, ex eo quod reprobi fideles acceperint aliquam supernaturalem gratiam per Christum, infallibilitèr sequi Christum pro illis mortuum esse, & blasphemiam esse contrarium enunciare: ergo illi, pro quibus Christus non est mortuus, nullam ex eo accipiunt gratiam. Fateatur insuper Noris opus est: quod si nullam gratiam contullit Christus infidelium propè immensæ turbæ in infidelitate permanenti, nullo pacto potest dici Redemptor illius ferme infinitæ multitudinis. Hæc gustui Jansenij, & Quenelli facile arrident, cum sustinueri. Prop. 26. *Nullæ dantur gratiæ nisi per fidem.* Prop. 27. *Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum.* Et Proposit. 29. *Extra Ecclesiam nulla datur gratia*, & alia huc expectantia, & proscripta in Constit. *Unigenitus.*

§. XII.

EX CAPITE LÆSSÆ LIBERTATIS IMPUGNATUR Sententia Norisiana.

CUM nulla detur supernaturalis gratia nisi per Christum, & illis, pro quibus Christus non est crucifixus, & mortuus, nulla tribuatur gratia superna; sequitur Gentiles omnes in infi-

fi-

fidelitate permanentes, gratia sufficiente carere ad obtinendam salutem, quo tota infidelium libertas ad conversionem evertitur: hoc planè evincitur à Jansenio dicente: *Infideles carent gratia sufficienti ad salutem, tàm proximé, quàm remotè, & omnibus principijs ejus. Post Adę lapsum nulla gratia datur, nisi electis: Reprobi verò ita ad fidem, & conversionem vocantur, & invitantur exteriùs, ut ea tamen illis dare Deus nolit. Gratia sufficiens à Semipelagianis ortum habet, & indè in Catholicorum Scholas translata est. Nullum dari post lapsum Adami, adjutorium sufficiens quin simul sit efficax.* Tom. 3. cap. 3.

Lib.3.*de Grat. Christi* cap.11.

Ibid. cap. 12. col. 323.

Quam absona, & blasphema sit conclusio ista, nemo non videt: tollerabilis tantummodò Jansenio erit admittenti præcepta impossibilia, & Norisio asserenti, *Deum nobis jubere quandoque, quæ non possumus.* Scipturæ verò, & PP. passim resistunt, ingeminantes nunquam per Deum stare, ne quis præcepta adimpleat, & salvetur; neque sine injuria Redemptoris dici potest, quod sola originalis culpa fuit in causa, cur Deus deneget infidelibus auxilia sufficientia, ut credant, & salventur; alioqui sanguis Christi nihil eis profuisset. Et quidem, si Deus alicui denegaret auxilium sufficiens ad salutem, illum deservisset Deus, priusquam ab illo desereretur, per aliquam culpam propriam: & Deus neminem deserit, ut nisi prius deseratur; quod SS. Patres absolutè, & universim accipiunt, quamvis ibi Trid. de solis justifitis loquatur.

Præparatur igitur, post Adæ lapsum, & à Deo offertur omnibus hominibus, tùm justis, tùm etiam injustis, & infidelibus gratia verè sufficiens, per quam infideles ad fidem converti, peccatores à peccatis resurgere, præcepta servare, vitare peccata, & in justitia perseverare possint. Id exigit Redemptoris munus, & mediatoris inter Deum, & omnes homines officium, qui sanè omnium reparator non esset nisi omnibus ex se media sufficientia comparasset. Alioquin, si de medio tollitur gratia sufficiens, sequæretur, nullum ex his, qui prçcepta supernaturalia violant, potuisse illa adimplere: quia neque habuit gratiam efficacem ad observandum præceptum, qui illud frangit, ut ex se patet, neque gratiam sufficientem habuit, quæ ex mente adversariorum repugnat; cum paritèr impossibile sit præcepta supernaturalia, sine gratia adimpleri.

Absit ergo impia, & erronea Novatorum cogitatio, dum infidelis voluntatem nudam, & inermem meditantur: Quia cum

Deus

Deus velit etiam infideles salvos facere, Christus D. eis prȩstat auxilia supernaturalia sufficientia ad salutem obtinendam, ne volitio divina inepta dicatur, sicut verè fatua dicitur volitio finis sine medio ad illius existentiam penitùs necessario.

Ex Joan. 1. *Deus illuminat omnem hominen venientem in hunc mundum*, de lumine supernaturali intelligunt Chrysost. & Aug. lib. 1. de Peccat. mort. & remis. cap. 25. cum de illo paulò ante loquatur Evangelista: & relatè ad infideles locutus est Apost. 1. Tim. 2. dicens: *Coram salvatore nostro, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Sicut per Isaiam ad infideles dixit cap. 65. *Expandi manus meas ad populum incredulum, qui graditur in via non bona.* Hincque Augustinus in Ps. 18. *Non est qui se abscondat à calore ejus*, ait: *Cum verbum caro factum est, & habitavit in nobis, mortalitatem nostram suscipiens non permissit ullum mortalium excusare se de umbra mortis, & ipsam enim penetravit verbi calor.*

S. Prosp. lib. 2. de Vocat. gent. cap. 20. ait: *Universitati hominum, quod abundè probavimus, ita multiplex, atque infallibilis Dei bonitas consuluit semper, & consulet, ut neque ulla pereuntium excusatio suppetat.* Quod paritèr confirmat Concil. Coloniense p. 4. cap. 32. dicens: *Quamquam nemo convertatur ad Dominum, nisi tractus à* Patre, *attamen nemo hinc excusationem prætexat, quod non trahitur, ille autem semper stat ad ostium pulsans*, excusationem profectò legitimam haberent, si gratia sufficienti privarentur. Quamvis igitur infideles non sint Christi membra, adhuc Christus in illos influit, ut membra fiant: sicut calor naturalis influit in cibum, ut in substantiam aliti convertatur.

Indè corruit Jansenistarum fundamentum ex Calvino, & Luthero propinatum, & Jesu-Christi sanguini injuriosum; videlicèt: quod nulla datur in natura lapsa gratia sufficiens, seu quod in statu naturæ lapsæ gratiæ interiori non resistitur: quæ est secunda Jansenij Prop. damnata: illa enim superna interior gratia, non solum datur in vacuum fidelibus recipientibus, sed etiam infidelibus, qui Spiritui Sancto resistunt, & per quos stat, ne ad agnitionem veritatis perveniant. Sic quidem sivè fidelibus obduratis, sivè infidelibus offertur, ut si tenuiora quædam gratiæ supernæ auxilia, quȩ sivè ad vitanda peccata, sivè ad opem divinam implorandam, certis temporibus, ipsis dantur, non respuant, paulatim, & quasi per gradus ad divinam amicitiam pervenient.

Ad-

Advertere oportet pro rei veritate, necnon pro difficilioribus locis exponendis: quod gratia, quæ gentilibus confertur, non ſemper eſt, in ſtricta acceptione, *gratia Chriſti*, id eſt, gratia, quæ Chriſti mediatoris involvat, cognitionem; ſemper tamen eſt *gratia per Chriſtum*, hoc eſt, Chriſti meritis comparata, quæ ab Auguſtino appellatur *munus Redemptionis*, & communitèr dicitur gratia Dei, ne confundatur cum gratia Chriſti, quæ Redemptoris cognitionem importat.

§. XIII.

LIBERTAS JANSENIANA IMPUGNATUR.

PRæcepta ſupernaturalia obſervari, ac peccata tranſgreſsionis vitari poſſe à non habentibus gratiam ſufficientem, affirmat Janſenius, *non quidem* (ait) *illa poteſtate proxima, quę dat ſimul velle, quod poſſumus; & poſſe quod volumus, nec illa, quę poteſtatem voluntatis, velut in æquilibrio ponit ad utrumque, ſed illa remotiori poteſtate, qua poſsit peccata vitare, ſi velit*, quare ait: *Voluntas ſine gratia non poteſt peccata vitare; poteſt tamen ſi velit.* Hæc tamen argutia tyronibus decipiendis tantum idonea eſt, & re vera nihil niſi libertatem impoſsibilem concedit, talis eſt hæc poteſtas remotiſsima, & hypthetica, quæ in gentili gratia deſtituto, conceditur ad non peccandum ſi vellit, ſeu ad actum ſupernaturalem eliciendum. Propterea Cardin. de Aguirre aſſerit, hìc Janſeniſtas ſolummodò concedere homini poteſtatem quandam remotam adimplendum præceptum Dei, quam nec Lutherus, Calvinus, Molinæus, Zanchius, Paræus, & alij jurati libertatis hoſtes conceſſerunt. Nam ſi rogetur Janſenius: An poſsit homo ſine gratia velle vitare peccata. Reſp. *Sine gratiæ adjutorio tàm impoſsibile eſt voluntati, ut bene velit, quàm cæco, ut videat, ſurdo, ut audeat, cruribus fracto, ut rectè ambulet.* Itaque non majorem poteſtatem homini concedit, quam quæ in Deo datur ad peccandum.

Lib.3.*de Grat. Chriſti*, cap. 15.

In Defenſ. Cathol. D. Petri d. 21. ſect. 1.

Lib.2.*de Grat.* cap. 1.

Dices: Poteſtas remota, quæ datur in homine, gratia deſtituto, ad non peccandum, & ad obſervandum præcepta, non eſt adeò impoſsibilis, ac poteſtas Dei ad peccandum: quia in libera poteſtate Dei eſt dare cuivis gentili gratiam efficacem ad credendum, & ad obſervanda præcepta, ſed contra eſt. Quia poteſtas, quam Deus habet ad conferendum homini gratiam, nihil

 po-

potestatis homini præstat, dum ipse gratia destituitur ad credendum, aut pœnitendum: Quid enim potestatis homini præstat ad transvolandum Caucasum potestas, quam Deus habet ad conferendum homini alas.

Ruit ergo penitùs sine gratia libertas ad observanda præcepta, quod passim Augustinus expressé docet: *Non potest* (ait) *captiva voluntas, nisi gratia Dei, respirare in salubrem libertatem, quod evertit hæresim Pelagianam. Nemo igitur potest habere voluntatem justam, nisi nullis præcedentibus meritis acceperit veram, hoc est, gratuitam desuper gratiam. Verum est homines hoc posse* (*servare præcepta*) *si vellint, sed præparatur voluntas à Deo, ut possint.*

Lib. 4. ad Bonif. cap. 3.

Lib. 1. ad eundem.

Lib. 1. Retract. cap. 10.

Instabis. Homo sine gratia potest credere; licet non potest credere sine gratia, sicut oculus sine luce potest videre, licet non possit videre sine luce. Sed hoc nihil valet, & est disparitas luce clarior: lux enim non est causa visionis, nec requiritur ex parte potentiæ, sed ex parte objecti; gratia verò est causa, & quidem principalior actus supernaturalis, ut contra Pelagium constat. Itaque, qui enunciat: sine gratia est potestas credendi, licet non sit potestas credendi sine gratia; poterit redarguere Christum dicentem: *Sine me nihil potestis facere*: quasi dicere debuisset Dominus: *Nihil potestis facere sine me*, ita ut negatio gratię non afficiat potentiam, sed actum, quasi defectus gratię actum dumtaxàt impediat, non potentiam.

Itaque in homine spoliato gratia supernaturali tantum datur capacitas, ut elevetur per dona gratiæ, quibus obtineat veram potentiam proximam adimplenda præcepta supernaturalia, & ad alios actus naturæ vires excedentes. Hæc capacitas, ut elevetur, dicitur potentia remota, seu radicalis, quæ non datur in lapide, vel ligno: hoc facilè solvitur, quod adversarij nobis ex Augustin. objiciunt ex lib. de Prędest. SS. cap. 5. *Posse habere fidem, sicut posse habere charitatem natura est hominum*: Ergo sine gratia liberum arbitrium est in homine ad credendum. Loquitur hìc Aug. de Potestate radicali, remota, & incompleta, quæ non datur in pecoribus, nec capacitas ad credendum, sicut in natura hominis datur; non verò loquitur de potentia libera, de qua est quæstio.

Hoc genus potentiæ ignotum fuit in scholis usque ad annum 1679. in quo Bajanus Doctor Lovaniensis, repudiata Aristotelica, & communi definitione libertatis hanc novitatem protrudit in Compendio Theol. pag. 24. dicens: *Neque tamen est quod*

sine

ſine gratia ſufficienti adulti, non eſſent liberi ad ſupernaturalium præceptorum adimpletionem. Et cum argumentis præmeretur talia præcepta, non poſſe impleri ſine gratia, & hac excluſa opus eſſe, & libertatem pariter deſtruere. Reſp. in Theſibus ann. 1684. *Ad libertatem requiſitam ad actus fidei, ſpei, & charitatis, nulli neceſsitatem gratiæ admittant neceſſé eſt.*

Quapropter, ne adeò erroneum devoretur abſurdum dicendum eſt: Chriſti ſanguinem omnibus ad ſalutem profuiſſe: quatenùs omnibus promeruit auxilia ſufficientia, qua poſsint ſalvari, ſi vellint; allioqui non magis profuiſſet reprobis Chriſti mors, quam dœmonibus, quos nullo pacto redemit, nec ullum auxilium ipſis ad pœnitendum contulit. Electis ſpecialitèr profuit Chriſti ſanguis ſiquidem Redemptor omnium fuit *maximè* fidelium: quatenùs ſpeciali benevolentiæ affectu, in actu ſecundo, & abſolutè eos de manu Angeli exterminatoris liberavit.

Inde conſtat, quam atrox injuria irrogetur Chriſti ſanguini ab eis, qui reprobis denegant auxilium ſufficiens: Sic enim voluntati Chriſti tribueretur eorum reprobatio, utpotè noluerit eis ſalutem promereri, & denegato ipſis auxilio ſufficienti non poteſt dici reprobos noluiſſe uti pretio ſibi oblato, & ſalvari: *Cœleſtis Pater, Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis Chriſtum Jeſum Filium ſuum, cum venerit plenitudo temporis, ad homines miſerit, ut & Judæos, qui ſub lege erant redimeret, & gentes, quæ non ſectabantur juſtitiam, juſtitiam aprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc propoſuit Deus propitiatorem per fidem, in ſanguine ipſius pro peccatis noſtris, non ſolùm autem pro noſtris, ſed pro totius mundi.* Trident. ſeſſ. 6. cap. 2.

§. XIV.

ARGUMENTA CARD. NORIS DISSOLVUNTUR.

EADEM ſunt, quæ prius à Calviniſtis, deindè à Janſeniſtis adverſus Eccleſiæ doctrinam, & Pontificum definitiones producuntur.

Opponit. 1. Valentinam Synodum particularem ex 14. Epiſcopis quaſi dicat: Chriſtum dominum paſſum, & mortuum eſſe tantùm pro omnibus, & ſolis fidelibus. 2. Prudentium Arric. de Morte Chriſti, dicentem: *Sanguis Chriſti effuſus eſt pro omnibus credentibus; non pro his, qui nunquam crediderunt, nec credunt, nec*

credituri sunt. Hoc argumentum ponderat Jansenius. Verùmtamen est, quod si in sensu à Cardinali intento accipiatur, non solùm impingit in Trident. Synodum, verùmetiam in prop. 4. ab Alex. VIII. damnatam: *Dedit semetipsum pro nobis Redemptionem::: pro omnibus, & solis fidelibus.* Longè tamen abest Synodus Valentina à mente Cardinalis, qui nec Jansenius ignorare poterat ejusdem Synodi, cap. 5. ubi disertissimis verbis tradit, Christum Redemptorem omnium, etiam reproborum extitisse, his verbis: *Ex ipsa tamen multitudine fidelium Redemptorum, alios salvari æterna salute, alios quia Redemptoris gratiam potius irritam facere, quam servare elegerunt, ad plenitudinem salutis, & ad perceptionem æternæ beatitudinis, nullo modo pervenire.* Ergo mala fide citatur, cum expressé doceat non pro solis salvandis mortuum esse Christum. Prudentij Articulus jam diu, ut repugnans conciliari cum Trid. Synodo, ubi ait: *Christus pro omnibus mortuus est: non omnes pro quibus mortuus est beneficium mortis ejus accipiunt.* A Doctoribus Catholicis ostenditur; benignè tamen interpretandum est Prudentius loquens de salutis effectu, seu de Redemptione completivè sumpta; aliter discerni non poterit ab Artic. 4. damnato, intr. 31. ab Alex. VIII.

Opponit. 3. Verba Lupi Abbatis Ferrariensis, Epist. ad Carolum Regem, ubi postquam Evangelistarum testimonia refert, ait: *Duo ergo Evangelistæ ponunt pro multis, unus pro vobis, nullus pro omnibus.* Ergo Christus D. non pro omnibus sanguinem effudit.

Resp. Augustinus lib. 10. de Civit. Dei, cap. 32. Sæpè in Scriptura Sacra idem significare *multos*, quam *omnes*. Ut Dan. 10. *Multi de his, qui dormiunt in terræ pulvere evigilabunt*; id est, omnes resurgent in die judicij. Et ad Rom. 5. *Si enim unius delicto multi mortui sunt*: id est, omnes. Præthereà, Christus D. cum solis Apostolis loquebatur, illisque redemptionis munus commendabat, declarare intendens, quid illis, quibus sanguinem suum porrigebat, pro futurus esset.

Opponit. 4. Hieron. in cap. 20. Matth. v. 28. *Non dixit dare animam suam Redemptionem pro omnibus, sed pro multis, hoc est, pro his qui credere voluerint.* Et in illud Psal. 43. *Vendidisti populum tuum sine pretio*: ait: *Dictum est* (de Populo Judaico) *sine pretio: quia non est effusus sanguis Christi pro eis.* His insultant passim Calvinistæ, & refractarij, in casum tamen, quia ex testimonijs supra adductis interpres sui ipsius extitit Hieronymus, qui

qui ubi dixit pretium sanguinis, non esse effusum pro Judæis interpretandus est, sicut August. & Anselm. ille Epist. 102. hìc in Elucid. dicentes, pro solis electis mortuum esse Christum: videlicèt, quoad efficaciam, & pro redemptione stricta, & completivè sumpta cum salutis effectu.

Opponit. 5. D. Thom. *Hinc* (ait Noris) *S. Thom. apertè docet, Christum in Cruce non orasse pro omnibus hominibus, alias exauditus esset pro sua reverentia; imò nec pro his, qui credituri erant, sed tantùm pro electis, quos illi Pater crediderat, ne perderet ex eis quemquam.* Fateor D. Thom. 3. part. quæst. 21. art. 4. asserere: *Ad 2. dicendum: Quod Dominus non oravit pro omnibus crucifixoribus, neque etiam pro omnibus, qui credituri erant, sed pro his solùm, qui erant prædestinati, ut per ipsum vitam consecutiri æternam.*

Resp. D. Thom. hìc de Oratione absoluta, ut ex toto capite manifestum fit, opus est accipi, cum & ipse Ang. Doct. se explicet dicens: *Et ideò omnis absoluta voluntas Christi, etiam humana fuit impleta: quia fuit omninò conformis, ac per consequens omnis oratio ejus fuit exaudita.* Quare omnis oratio ejus exaudita fuit: dicitur enim Joan. 11. *Ego semper sciebam, quod semper me audis.* Idque intelligitur, quando aliquid à Patre voluntate absoluta postulavit, & omninò efficacitèr; secùs verò quando postulavit voluntate tantùm inefficaci, & conditionata; si nempè, ita Deo gratum foret: sic omnium hominum salutem postulavit, sic etiam in horto, ut calix ab ipso transiret.

Christus igitur aliquando pro solis electis rogavit Joan. 17. *Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi*, aliquando etiam pro reprobis postulabat: *Pater, ignosce illis.* Sic August. serm. 4. de Sanctis: *Quando in Cruce pendens orabat, pro omnibus postulabat*, Et D. Thom. ad illud Christi apud Joan. 17. *Ego pro his rogo, non pro mundo rogo*: Sic interpretatur: *Christus quantum est de se pro omnibus oravit: quia oratio sua, quantum est de se, est efficax pro omnibus, ut valeat toti mundo; sed tamen non in omnibus sortitur effectum, nisi in Sanctis, & electis Dei, & hoc propter impedimentum mundanorum.* Quod explicat, & confirmat Ang. Mag. contra Gent. cap. 159.

Opponit. 6. Aug. lib. 1. de Adult. Conjug. cap. 15. dicentem: *Sicut omnis, qui Christi sanguine redemptus est, est homo; non tamen omnis, qui homo est, sanguine Christi redemptus est.*

Resp. August. Loqui de Redemptione stricta, seu completivè sumpta per collationem gratiæ efficacis, ex amore efficaciæ,

quam misericorditèr electis contullit, ex speciali affectu erga eorum salutem; non verò de Redemptione latè sumpta, & omnibus hominibus communi, per collationem gratiæ sufficientis, qua possent salvari, si vellent, in quo sensu accipiendus est Anselmus in Elucid. dicens: *Christus pro solis electis mortuus est. Nihil contullit reprobis mors Christi ob sua demerita.* Quod planè hæreticum est, nisi adijciatur interpretatio.

Locis supra adductis Anselmus, & Augustinus suam mentem, & sæpè alibi explicuit August. docens, Catholicam veritatem, scilicèt, Christum pro omnibus mortuum esse. In Psal. 25. ait: *Judicabis Orbem terrarum in æquitate, non partem: quia non partem emit: totum judicare habet, quia pro toto pretium dedit.* Ergo omnes judicandi sunt, quia omnes sunt redempti. Et Serm. 31. ait: *Sanguis Christi, si vis, datus est pro te; si nolueris, non est datus pro te*; id est, si benè uteris salvus eris: igitur & reprobis profuit sanguis Christi: quia per ejus merita obtinuerunt auxilia sufficientia, quibus possent salutem consequi ad arbitrium suæ voluntatis: quod magnum privilegium est; Non profuit reprobis, quatenùs ipsis non communicatur gratia efficax, seu quatenùs ipsi noluerunt cooperari gratiæ ex meritis Christi collatæ, qua possent, & præcepta servare, & salutem obtinère.

§. XV.

NOVATORUM VERSIONES, ET EFFUGIA *enervantur.*

SCripturæ, & SS. Patrum testimonia intelligenda sunt, ait Jansenius, de Redemptione pro omnibus, quoad sufficientiam; non verò efficientèr, seu quoad efficaciam. Sufficientèr: quia sufficiens pretium obtullit pro redimendis omnibus, non efficientèr: quia non omnibus voluit applicare Redemptionem, cui conformitèr dicere solent Scholastici: Christum omnes redemisse *sufficientèr*, sed non *efficientèr*.

Calvinistæ hanc distinctionem sufficientiæ, & efficientiæ usurpant à DD. Scholasticis, at illa subdole abutuntur specioso fuco doctrinæ, apud Theologos communitèr receptæ, sed inanibus præstigijs, lectores ludificantur. DD. Catholici, dum cum Apost. asserunt, Christum D. pro omnibus hominibus se dedisse Redemptionem, quoad *sufficientiam*, non tantùm significant me-

merita Christi sufficientia esse ad omnium Redemptionem, sed affirmant ex meritis Christi omnibus præparari, & conferri media sufficientia ad salutem, pro quibus obtinendis Christus D. sua merita obtulit: quod negant Novatores, qui fatentur sufficientiam pretij pro redimendis omnibus; negant verò fuisse pro omnibus oblatum.

Itaque præjacta distinctione tantum significant merita Christi, utpotè infiniti valoris abundè suffecisse pro redimendis prorsus omnibus hominibus, dummodò Christus pro salute omnium voluisset offerre, sed noluit, nisi pro salute Æterna Prædestinatorum, ut Jansenius tenet, & pro temporanea fidelium justitia, ut addit Noris. Verùm si ad tenendam hujus articuli fidem sufficit enunciatum sensum amplecti, nullus hæreticorum jure damnatus fuit, siquidem fatentur omnes Christi merita, utpotè pretij infiniti suffecisse non solum pro redimendis omnibus hominibus, sed etiam, ut Jansenius ait, pro redimendis Dœmonibus; attamen cum hæc sufficientia reperta in meritis Christi non sufficiat, ut Christus verè dicatur Dœmonum Redemptor, nec sufficiens hæc tantum est, ut asseratur vi illius Christum esse Redemptorem omnium hominum. Quo pacto captivorum Redemptor dicetur Princeps, ex eo quod Thesauris abundet, si pretium pro redemptione offerre nolit?

Dices: Christum mortuum esse pro extinguendo peccato originali, quod non in Dœmonibus repertum est, sed tantum in hominibus: itaque respexit causam hominibus communem. Sed contra: hoc nihil est nisi verba fundere: Quæro: An Christus fuerit Redemptor in abstractione Logica. An intentio Christi respexerit peccatum originale in confusso? Minimè: Illud quidem respexit, prout in omnibus, & singulis hominibus reperitur (excepta SS. Deipara) Quid ergo indè solatij miseris infidelibus, aut subsidij est, ob quod ipsi teneantur agnoscere Christum Redemptorem suum, si Christus eos omnes in mente sua distinctissimè concipiens, ipsos excluserit? Quomodò peccatum originale extinguere voluit in illis, quibus numquam obtigit, ex illa infinita sufficientia, nec justificatio, nec auxilium sufficiens ad justificationem? Profectò, infideles in sua cœcitate decedentes, juxta Novatorum doctrinam, nihil plus à Christo receperunt, quam Dœmones: Nec benignioris voluntatis habuit erga illos, quam erga Dœmones Redemptor.

Validior, sicuti Quenello, Norisio, & Novatoribus elabendi

spes

ſpes ponitur in illo Conc. Trident. Seſ. 6. cap. 3. *Verum & ſi ille pro omnibus mortuus eſt, non tamen omnes beneficium mortis ejus recipiunt, ſed ij dumtaxàt, quibus meritum paſsionis ejus communicatur.* Ex quo (ajunt) ſatis intelligitur, quomodò Chriſtus dici poteſt omnium Redemptor, etiam eorum, qui nullum à morte ejus beneficium, ſivè auxilium receperunt, ut ſunt parvuli ſine Baptiſmo decedentes, & qui eis comparantur, videlicèt, perpetuo amentes.

Reſp. Hoc argumento utuntur Janſeniſtę ad probandum non dari gratiam ſufficientem; His tamen verbis oſtendit Concilium adverſus Janſenium, Chriſti mortem non ſolum oblatam eſſe pro electis, ſed etiam pro reprobis, qui beneficium mortis ejus non recipiunt, quia nolunt; & ideò illis non communicatur. Itaque Tridentinum non agit hìc de auxilijs gratię actualis, ſed de gratia juſtificante, quę abſolutè, & ſtrictè beneficium mortis Chriſti appellatur. Hic paſsionis fructus, & ſi Chriſtus pro omnibus mortuus ſit, non ab omnibus recipitur, & de hac communicatione agit hic Concilium, ut indicat titulus capitis: *Qui per Chriſtum juſtificantur.* Et ſubnectit Conc. *Niſi in Chriſto renaſcerentur nunquam juſtificarentur: cum ea renaſcentia per merita paſsionis ejus, gratia, qua juſti fiant illis tribuatur.* Neque in reliquo capitis ulla fit aperta mentio gratiarum actualium.

Quoad parvulos ſatis inter Theologos agitata eſt quæſt. nec animus eſt eorum cogitationes aut probare, aut refellere: indicare ſat erit, ut Scripturarum dogma, & SS. Patrum teſtimonia, quę ſine ulla exceptione parvulos paritèr comprehendunt. *Nunquid parvuli homines non ſunt, ut non pertineant ad id, quod dicitur: vult omnes homines ſalvos fieri.* Sic Auguſt. lib. 4. cap. 8. contra Julian. Scopus Apoſtoli eſt: pro omnibus orandum: Quia Chriſtus pro omnibus mortuus eſt: ergo ſententia Apoſtoli ad parvulos etiam pertinet.

Parvulis Deus, ut cum D. Proſpero opinantur nonnulli, remedia providit dependentèr à voluntate, & pijs orationibus Parentum, quibus inſpirationes confert, ut pro eis orent ad ſalutem, & ſi illi reſponderent, non morerentur abſque Baptiſmo parvuli. Sic lib. 2. de Vocat. gent. cap. 2. *Non irreligiosè arbitror credi, quod iſti paucorum dierum homines ad illam pertineant gratiæ partem, quæ ſemper univerſis eſt impenſa nationibus, qua utique ſi benè uterentur parentes, etiam ipſi per eos juvarentur.* Conſequentèr dicunt: Deum velle parvulorum ſalutem, ſi & ipſi velint,

non

non propria voluntate, sed voluntate Parentum, qui sunt ejus tutores. Dum verò Aug. in contrariam partem inclinat asserens per Deum stare, ne parvuli salutem accipiant intelligendus est de nolitione consequente ad culpam Parentum.

Resp. 2. Sicut officium Redemptoris communis, & universalis, non requirit, ut omnibus concedantur auxilia efficacia, quibus justificatio, & gloria certissimè consequatur; Ita neque ad illud pertinet naturę ordinem immutare, & impedire ne ullus unquam in terris infidelium perpetua laboret amentia, nevè ullus in utero Matris moriatur parvulus absque Baptismo; satis est, si ex Salvatoris meritis singulis remedia, cuilibet statui accommodata, præparentur; adultis, qui capaces sunt, illustrationes, & inspirationes, quibus justitiam, & salutem consequi valeant, si velint. Parvulis Baptismum, quem cupit omnibus obvenire, in Orbem terræ mittens Apostolicos viros, plures ad hoc vocans, & omnibus jubens pro omnium salute solicitare Deum.

Expeditior via videtur: Christum Dominum seipsum dedisse Redemptionem pro parvulis, vereque orasse pro eorum salute, inefficacitèr tamen, & conditionatè, sicut oravit pro sua vita temporali, dicens: *Transeat à me calix iste, verumtamen non quod ego volo, sed quod tu.* Itaque in hypothesi, quod sic oraverit Christus pro parvulorum salute, optimè salvatur, quod voluntate sincerissima, & seria voluerit parvulis applicari Baptismum, offerendo suum sanguinem pro parvulorum salute, dependentèr tamen à beneplacito Patris. Dicique similitèr, potest Deum serio voluisse parvulorum salutem inefficacitèr, & conditionatè, videlicèt sub conditione, quod Christus peteret pro eis efficacitèr, & absolutè, quod erga Dœmones dici non potest.

HISTORIA PELAGIANA. Lib. 1. cap. 23. col. 224.

§. XVI.

DEUS JUBET QUANDOQUE QUOD NON *possumus.*

HOminum nemo usque adeò Tyrannus fuit, ut legem imponeret ijs, qui eam observare non possent, & pœnas exigeret, si impleta non sint: quam iniquitatem auget, si media adimplendum præcepta necessaria, in solius præcipientis sint po-

testate, & tamen ea dare nolit. Qua ergo æquitatis specie Deo justissimo, & optimo hæc adscribi possunt? Nihilominùs Augustino adscribit, & cum Jansenio profert.

NORIS.

Deus jubet quandoque quod non possumus, ut ab eo noverimus quid petamus.

JANSENIUS.

Jubet Deus quæ non possumus, ut noverimus, quod ab eo petere debeamus. Lib. 2. Inst. cap. 5.

JANSENIUS.

Illa impotentia non solum reperitur in excœcatis, & obduratis, sed etiam in fidelibus, non tantum quando nolunt præcepta servare; sed etiam quando volunt. Tom. 3. lib. 3. cap. 13.

QUENELLUS. Prop. 4.

Ita Dominè, omnia possibilia sunt ei, cui omnia possibilia facit. Damnata, ut suspecta de hæresi Janseniana.

CALVINUS.

Sit extra controversiam impossibile esse in hac carne legis implementum. Lib. 2. Inst. cap. 7.

LUTHERUS.

Pessima facis, quod negas Salvatorem impossibilia jussisse: non possumus in hac vita precepta Dei implere. In Resp. ad Dial. Sylvest.

JANSENIUS.

Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus, & connantibus secundum præsentes, quas habent vires, impossibilia. Damnata ut hæretica.

LUTHERUS.

Tot Scripturæ testimonia probant mandatum esse impossibile nobis, ut nihil manifestiùs. In Confut. Latomianæ.

LUTHERUS.

Impossibile est humanam naturam implere legem. Epist. ad Galat. cap. 4.

MELANCTHON.

Extrema impietas est sentire, quod Decalogo ita satisfaciant, ut merita supersint: cum hæc præcepta omnes Sanctos accusent: Diliges Deum. Non concupisces.

En ex quibus Jansenius hausit errorem istum, non ex Augustino, ut opinatur Noris, cum Scripturæ, & SS. PP. illi apertissimè repugnent.

Deuter. 30. v. 11. *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodiè, non supra te est, nec procul positum, sed juxta te est sermo valdé in ore tuo, & corde tuo, ut facias illud.*

1. Joan.

1. Joan. 5. v. 3. *Mandata illius gravia non sunt.*

Luc. 19. v. 21. *Regnum Dei intra vos est.*

Math. 11. v. 28. *Iugum meum suave est, & onus leve.*

Concil. Trident. sess. 6. cap. 11. *Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti debet. Dei præcepta homini justificato esse ad observandum impossibilia.* Et can. 18.

Augustinus Serm. 191. de Temp. *Execramur blasphemiam eorum, qui dicunt aliquid homini à Deo esse præceptum, & mandata Dei non à singulis, sed ab omnibus in communi posse servari.*

Lib. de Nat. & Grat. cap. 69. ait: *Firmissimè creditur Deum justum, & bonum, impossibilia non potuisse præcipere. Hinc admonemur, & in facilibus quid agamus, & in difficilioribus, quid petamus.*

Serm. 61. de Temp. *Nec impossibile aliquid potuit imperare, qui justus est.*

Lib. 2. de Peccat. Merit. & Remiss. cap. 3. *Quasi nostrum hoc nullus ignoret, quod si nolumus non peccemus: nec præciperet Deus homini, quod esset humanæ impossibile voluntati.*

Lib. 1. de Genes. adv. Manich. *Qui se ad ejus præcepta servanda convertunt, quod omnes homines possunt si velint.* Hoc asserere de Pelagianismo accusat Jansenius, & communitèr Novatores. Sed qua fronte eorum error adscribitur Augustino, qui adeò expressis terminis præcepta impossibilia reijcit, concludens: Dubitare non possum, nec Deum aliquid impossibile homini præcepisse. De Peccat. Merit. cap. 6.

D. Thom. de Verit. quæst. 24. art. 4. ad 1. *Quod præcepit Deus, non est impossibile homini ad observandum.*

Hieron. lib. 3. adv. Pelag. *Deus possibilia mandavit: hoc nulli dubium est.* Et in Matth. 5. ait: *Sciendum Christum non impossibilia mandavit, sed perfecta.*

Basilius in Orat. *Attende tibi. Impium est dicere impossibilia esse Spiritus præcepta. Et in Reg. brevi, resp.* 176. ait: *Sine dubio non præcepisset hoc Deus, qui bonus est, nisi etiam facultatem, qua id faceremus fuisset largitus.*

Chrysost. Hom. 16. in Epist. ad Hæb. Non *potes dicere: non possum; neque accusare conditorem, si enim impotentes nos fecit, & deindè imperat, culpa ejus est: quomodò ergo dices: multi non possunt: quomodò ergo multi nolunt, si enim voluerint omnes poterunt.* Et Homil. 18. in Matth. *Ne igitur impossibilia putemus esse præcepta, quæ certè, & utilia nobis sunt, & valdè facilia.*

Præ-

Præsidium existimant habere Novatores in Tridentino, ubi ait sess. 6. cap. 11. *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet facere, quod possis, & petere, quod non possis.*

Resp. Dum Conc. ait: Quod debemus petere, quod non possumus, non supponit, ut adversarij fingunt, non adesse nobis sufficientiam physicam, sed sufficientiam moralem, quam petere debemus: quia sine illa ob magnam difficultatem communitèr, dicitur impossibilis adimpletio præcepti, ut benè notavit D. Thom. 3. p. q.86. ad 2. *Dici solet absolutè impossibile, quod sine magna difficultate impleri non potest.* Sic ad Heb. 6. dicitur: *Impossibile est eos, qui semèl illuminati, & prolapsi sunt, rursus renovari ad pœnitentiam*, quod nequit intelligi de Impotentia Physica, sed tantùm de Morali. Et August. lib. de Nat. & Grat. cap. 69. ait: *Hinc admonemur, & in facilibus quid agamus, & in difficilioribus quid petamus.* Nos igitur gaudemus semper sufficientia physica ad observandum præcepta: si enim illa deesset, nullatenùs in non observatione peccaremus: quia nemo peccat in eo, quod vitare non potest. Nemo igitur peccat sine gratia sufficienti ad non peccandum.

Si tamen à Jansenio inquiras: quomodò peccant homines violando præceptum, quod implere non possunt? Interdum respondet: Posse hominem, dum vires non habet adimplendum præceptum, illud servare *remotissimè: per solam liberi arbitrij flexibilem facultatem ad bonum, & malum*, in quo tantùm significat radicalem voluntatis flexibilitatem, quæ remanet etiam, dum voluntati adjungitur necessitas simplicitèr antecedens. Quandoque usurpatis dolosé terminis, ait: Posse *remotè*, sed revera tantùm admittit potentiam quandam conditionatam, nempè: Si vires ad orandum dentur à Deo, etsi oratione exaudita conferantur à Deo vires ad observandum præceptum: quæ potestas, ut supra insinuavimus, similis est potestati, quam Jansenius habet ad volandum, si à Deo ipsi conferantur alæ. Si verò insistas: An peccet homo dum vires, seu delectationem victricem ad orandum non habet? Tunc respondet, peccatum haberi *in causa*, nempè in peccato Adæ, cum in illo peccaverimus, & contraxerimus fomitem peccati, & carnalem concupiscentiam, qua determinamur ad malum, cum potuerimus non peccare in Adamo, & sic vitare hoc peccatum in causa, licèt nunc deficiant vires ad non peccandum; in quo infra simul cum Norisio, qui negat in statu naturæ lapsæ libertatem ad bonum, convincetur.

HISTO-

§. XVII.

PECCATO ADÆ LIBERUM ARBITRIUM NON PERIJT, sed libertas ad faciendum bonum, quæ sola servatoris gratia restituitur.

JAnseniana, atque Bajana dogmata, nusquam non diffundere contendit Noris. Admittit quidem in statu naturæ lapsæ liberum arbitrium, negat verò libertatem ad faciendum bonum, sine servatoris gratia. Si verò scire velis, quænam ista speciosa distinctio sit, inter liberum arbitrium, & libertatem? Seu quo pacto deficiente libertate permanet liberum arbitrium? Rejecto terminorum involucro paucis accipe: Quia non perijt libertas à coactione, sed dumtaxàt libertas indifferentiæ, quæ minimè requiritur, ut voluntas libera dicatur: *Omnis omninò voluntas, quantumcumque ad unum determinata, nulla tali necessitate, qua dicitur: necessé esse, ut velit, desinit esse libera.* Jansen. tom. 3. lib. 6. cap. 6. *Quod sola necessitas coactionis adimat libertatem demonstrari potest*, ibidem.

Neutiquam negabit Noris post peccatum remansisse libertatem à coactione, quam nec Calvinus, nec Jansenius negant in statu naturæ lapsæ, sed tantùm libertatem indifferentiæ, quam post peccatum perijsse contendunt libertatis hostes. Contra quos fide certa tenendum est, etiam post lapsum superesse naturalem facultatem liberam, quæ requirit in potentia indifferentiam ad agendum, & non agendum positis, jam omnibus ad agendum prærequisitis. Undè hi articuli proscripti sunt ab Ecclesia: *Sola violentia repugnat libertati. Quod voluntariè fit, etiam si necessario fiat, liberè tamen fit.* Profectò si ea, quæ fuit ante lapsum in Adamo arbitrij flexibilitas in utramque partem, in nos transfussa non est (licèt diminuta) ut vi illius sit potestas indifferens ad agendum, & non agendum, extincta penitùs in nobis erit libertas, prout contendit Calvinus, Lutherus, Buccerus, & communitèr Sectarij; quid enim amplius requiritur, ut sublata sit humani arbitrij libertas, quam, ut nulla sit indifferentia ad agendum. Solus enim actus ille dicitur liber, quem voluntas positis omnibus ad agendum, vel non agendum efficere, vel non effi-

cere poteſt. Ex mente Conciliorum, & Scripturarum SS. Patres, tàm Græci, quàm Latini, à primo Eccleſiæ exordio, per omnia ſæcula, & in primis Auguſtinus, & ejus diſcipuli indifferentiam voluntatis ad utrumlibet, expeditam vinculo neceſsitatis antecedentis, ita cognovere, ut in manu noſtra ſit eligere, & non eligere, parere Deo, vel non parere, quocumque demùm voluntatem inflectere, collatamque gratiam à nobis negligi. Ergo in Janſenij caſtra inducitur aſſerendo.

NORIS.

Per peccatum perijt libertas ad bonum.

JANSENIUS.

Cum arbitrio in utramque partem libero, conditus eſt primus homo, ſed ex ſpontanea diſcretione, illa libertatis indifferentia perijt. Tom.3. lib.7. cap.10.

JANSENIUS.

Nec eſt umbra ulla in omnibus ſcriptis Auguſtini, quod libertatem in eo fieri velit, quod voluntas poſsit eligere, vel non eligere, hoc eligere, vel illud bonum. Tom.3. lib.6. cap.4.

JANSENIUS.

Libertas ad faciendum bonum, & ad abſtinendum à malo interijt, & loco libertatis peccandi neceſsitas conſecuta eſt. Tom.3. lib. 1. cap.4.

JANSENIUS.

Recentiores, qui imaginantur illum tantummodò actum eſſe liberum, quem pro libito poſitis omnibus ad agendum neceſſarijs poſſumus facere, vel non facere, ſine dubio falluntur. Tom.3.lib.6. cap. 4.

LIBERTATEM INDIFFERENTIÆ EXPUNGIT.

CALVINUS. In Antidoto, ſeſſ. 6. ad can. 5. & lib. 2. Inſtit. cap.2. §.7. cap. 3. §. 5. & lib. 1. cap. 15. §. 18. de Liber. Arb. contra Phygium, lib. 2.

LUTHERUS. In Pſalm. reſolut. circa concluſ. 7. & tom. 3. de Serv. Arbit. Et in Geneſ. cap.3.

MELANCTON. In Locis Theolog. Witemberg de Viribus Hominis, & Lib. Arb.

CHAMIERUS. Tom.3. lib.2.cap.8. num.21. & lib.2.cap.4. n.2.

BUCCERUS. Lib. de Concordia doctrinæ, quibus adhærent cum Wicleſiſtis, & Quenello refractarij.

JAN-

JANSENIUS. *Paradoxon est inauditum in Augustini doctrina, quod actus aliquis voluntatis propterea liber est, quia ab illo desistere voluntas, & non agere possit.* Tom. 3. lib. 6. cap. 4. col. 16.

PETRUS DE LIGNI. *Declaro coram Deo me credere libertatem indifferentiæ in statu naturæ lapsę non esse nisi chymericam, & purum inventum hominum, & Phylosophiæ Pelagianæ reliquias.* In Profes. Fidei, numer. 3.

Arte sibi familiari Jansenistæ volentes, nolentes, sibi servire faciunt Scripturæ, & SS. PP. testimonia, attamen nec ipsa verba, quæ à verò sensu avulsa pro se adducunt ipsis patrocinantur; sed potius adversa sunt. Si aliqua vel obscurè loquuntur, vel in specie ipsis favere videntur, ijsdem, vel vicinis locis tam disertè docent libertatem indifferentiæ ad utrumlibet, ut alienis oculis, aut pessima fide pro sua sententia attulisse videantur.

§. XVIII.

EX SCRIPTURIS, CONCILIJS, ET PATRIBUS LIBERTAS indifferentiæ firmatur.

Genesis 4. v. 7. *Nonnè si benè, egeris recipies, si autem malè sub te erit appetitus tuus, & tu dominaveris illius.*

Deuter. 30. v. 19. *Testes invoco Cœlum, & terram, quod proposuerim vobis vitam, & mortem, elige ergo vitam, ut tu vivas.*

Josue 24. v. 16. *Optio vobis datur eligite hodiè, quod placuerit vobis.*

Eccles. 15. v. 16. *Si volueris mandata servare, conservavunt te ::: ad quod volueris porrige manum tuam*: & 31. v. 1. *Qui potuit transgredi, & non est transgressus facere mala, & non fecit.*

Matth. 19. v. 21. *Si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes, & veni sequere me.*

Concil. Trid. Ses. 6. cap. 5. can. 4. *Tangente Deo cor hominis inspirationem illam recipiens abijcere potest.* Hic indifferentiam libertatis commendat, & necessitatem excludit. Gratia facultatem adfert ad operandum supernaturalitèr, & hominem ad hoc invitat, ast indifferentiam, quam gratia invenit minimè destruit.

Can.

Can. 4. *Si quis dixerit : Liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum::: Deo vocanti, & excitanti non posse disentire si velit. Anathema sit.*

Arausicanum 11. can. 25. *Hoc secundum Catholicam fidem credimus, quod accepta per Baptismum gratia, omnes, quæ ad salutem pertinent, possit, & debeant, si fidelitèr laborare voluerint, adimplere*, frustra additur *si voluerint*, si non datur flexibilitas ad utramque partem.

Constanciense Sect. 8. damnat art. 27. Wiclefi dicentis: *Omnia de necessitate evenire*, & wiclefistæ asserebant: Deum non necessitare ad bonum, necessitate coactionis; sed tantum necessitate opposita indifferentiæ. Nec isti consequentèr renuunt dicere liberum arbitrium remansisse post peccatum, & libertatem ad bonum perijsse.

Senovense. In Decretis fidei, decreto 15. ait: *Cum reliquerit Deus hominem in manu consilij sui, apposueritque coram eo ignem, & aquam, bonum, & malum, ut ad quodcumque voluerit porrigat manum suam, nec abs re beatus ille dicitur, qui potuit facere, & non fecit, transgredi, & non est transgressus::::: ac denique percurrenti sacram paginam passim obvium sit, quod liberum in utramvis partem hominis arbitrium asseveret.*

Augustinus: *Unusquisque habet in voluntate, aut eligere quæ bona sunt, & esse arbor bona, aut eligere quæ mala sunt, & esse arbor mala.* Lib. 2. de Gestis cum fœlice Manich.

Idem: *In tuo arbitrio possuit Deus, cui pares locum, Deo, an Diabolo.* Lib. 5. Hom. hom. 16.

Idem: *Si natura, vel necessitate iste motus existit, culpabilis esse nullo modo potest.* Lib. 3. de Lib. arb. cap. 1.

Hieronymus: *Hoc est quod tibi in principio dixeram: in nostra esse positum potestate peccare, vel non peccare, vel ad bonum, vel ad malum extendere manum, ut liberum servetur arbitrium.* Dialog. 3. contr. Pelag.

Idem: *Liberi arbitrij nos condidit Deus, neque ad virtutes, neque ad vitia necessitate trahimur, alioquin ubi necessitas est, nec damnatio, nec corona est.* Contr. Jovin. cap. 2.

D. Thom. *Quidam possuerunt, quod voluntas hominis ex necessitate movetur ad aliquid eligendum, nec tamen ponebant, quod voluntas cogeretur, non enim omne necessarium est violentum::: Hæc autem opinio est hæretica: tollit enim rationem meriti, & demeriti.* In Qq. Disp. disp. 6. de Malo.

Idem: *In libero arbitrio hoc modo agit Deus, ut virtutem agendi ministret, & ipso operante liberum arbitrium agat; sed tamen determinatio actionis, & finis in potestate liberi arbitrij constituitur.* In 2. dist. 25. art. 1. ad 3.

Ambrosius in Ps. 40. *Homini dedit eligendi arbitrium, quod sequatur: possuit, inquit, ante te bonum, & malum, si malum elegeris, non natura delinquit, sed eligentis affectus.*

Athanasius contra Idola. *Anima libera est: & sui arbitrij, potest enim, ut ad bona se inclinare, ita bona quæque adversari.*

Cyprian. lib. 3. ad Quirinum, cap. 1. num. 52.
Cyril. Alexand. lib. 2. in Joan. cap. 54. & lib. 4. cap. 3.
Bernardus in Cant. serm. 81.
Justinus Apolog. ad Imp. Antonin.
Irenęus lib. 4. Adv. hæreses, cap. 9.
Clemens Romanus Epistol. 3. & Apost. Constit. libr. 6. cap. 20.
Tertulian. Exort. ad Castit. cap. 1.
Origen. hom. 4. in Cant. Et quis non SS. PP. Catholicam istam veritatem non firmat.

Augustinus minimè Norisio favet; imò & iste interpraetari tenetur S. Doctorem, dum significat liberum arbitrium per peccatum perijsse. Sic ait Enchirid. 30. *Libero arbitrio male utens homo, & se perdidit, & ipsum :::: Cum libero peccaretur arbitrio, victore peccato, amissum est liberum arbitrium*: conciliandus igitur est Augustinus cum Tridentino dicente: Ses. 6. can. 5. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium, post Adæ peccatum amissum, & extinctum esse. Anathema sit.* Restat ergo dicere: S. D. Nomine liberi arbitrij hinc intellexisse libertatem, illam nempè, quæ post peccatum perijt; non libertatem indifferentiæ, ut meditantur Novatores, sed libertatem à culpa, & à debilitate, quam per peccatum contraximus. Libertas, quam perdidimus consistebat in justitia originali, in donis gratuitis, facilitate, & promptitudine ad operandum bonum: quod explicat de verbis Apostoli, serm. 2. August. dicens: periere per peccatum: *Magnæ vires arbitrij, quas homo cum conderetur accepit.* Et lib. 1. contra duas Epist. Pelagij, ait: *Libertas quidem perijt per peccatum, sed illa, quæ in Paradyso fuit habendi plenam cum immortalitate justitiam, propter quod natura indiget gratia.*

Itaque voluntas nostra etiam post peccatum suam retinet naturalem libertatem, qua possit agere, & non agere, eligere bonum, & illud aversari; attamen eam libertatem, qua fiat libera à servitute peccati non consequitur, nisi per Christi gratiam. *Debemus ergo credere: quod per peccatum primi hominis ita inclinatum, & attenuatum fuit liberum arbitrium, ut nulla potentia, aut diligere Deum, prout oportet, aut credere in Deum, aut operari propter Deum, quod bonum est possit, nisi gratia, & divina misericordia prævenerit.* Ut definit Concilium. Sicut ergo Pelagianum est dicere, quod sine gratia habemus libertatem ad aus salutares eliciendos; ita Bajanum est asserere, nos sine gratia superna non habere potestatem, nisi ad malum.

Quapropter, si velit Noris, dum ait: *Peccato perijsse libertatem arbitrij*, quod nulla potestas remansit ad bonum aliquod ordinis naturalis, sine servatoris gratia, incidit in errores Baij, & Jansenij, quos sequitur Quenellus Prop. 1. *Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, & ejus gratiam amisit :::: nisi generalis impotentia ad omne opus bonum.* Et Prop. 2. *Jesu-Christi gratia ita necessaria est ad omne bonum, ut absque illa non solum nihil fit, sed nec fieri potest.* Et recudit Prop. 65. Baij. *Non nisi Pelagiano errore potest admitti aliquis usus bonus liberi arbitrij, & gratiæ Dei injuriam facit, qui ita sentit.* Vide hùc expectantia, quæ supra rejecimus à §. III.

Neque in subsidium venit Novatorum sententia Rip. qui existimat, in præsenti providentia, quoties oportunitas insurgit ponendi actum virtutis naturalis conferri à Deo auxilium ad eliciendum actum ordinis superioris: procùl enim absunt hujus sententiæ Patroni ab errore impugnato: ipsi enim fatentur post peccatum remansisse liberum arbitrium attenuatum, non verò extinctum: quare casu quo Deus substraheret gratiam, actus ille evaderet moralitèr virtuosus, cum gratia illa quam meditantur, non requiratur absolutè ex defectu virium in libero arbitrio ad actum moralitèr bonum eliciendum; Quidquid sit an requiratur aliquod auxilium naturalis ordinis, minimè liberum arbitrium elevans.

§.XIX.

§. XIX.

LEX REOS FACIT JUBENDO.

INcludit hæresim Wiclefi, Lutheri, Calvini, Janſenij, & Quenelli, qui ex illo Apoſt. ad Galat. 3. 19. ait: *Quid igitur lex? Propter tranſgreſsiones poſita.* Legunt cum Janſeniſtis Galliæ: *Lex ad faciendum Reos, ſeù prævaricatores poſita eſt*: quaſi finis legis fuerint ipſæ prævaricationes. Contra Pſal. 5. *Quoniam non Deus volens iniquitatem tu Es.* Et Apoſt. ad Rom. 8. *Lex ergo peccatum eſt? abſit.*

JANSENIUS.

Lex juſtitiam redditit difficiliorem, & quaſi muro interpoſito impoſsibilem. Tom. 3. lib. 1. cap. 8. col. 33.

JANSENIUS.

Lex talis hominibus infirmis data, qua peccatis afflicti, gravius adhuc affligerentur. Tom. 3. lib. 1. cap. 10. col. 41.

JANSNIUS.

Non dabatur eis gratia ſufficiens implendi, quod jubebatur; multò minus gratia ſufficiens ad ſalutem, ſed è contrario talis gratia lationi legis, & Scopo Dei capitalitèr repugnabat. Lib. 3. de Grat. Chriſti, cap. 5.

CALVINUS.

Legem propter tranſgreſsiones poſitam eſſe docet Apoſtolus, nempè, ut homines damnationis convictos humiliaret. Lib. 2. Inſt. cap. 7. §. 2.

LUTHERUS.

Quo plus connantur homines ſatisfacere legi, hoc magis tranſgrediuntur. Epiſt. ad Galat. capit. 5.

LUTHERUS.

Lex ſpiritualitèr oſtendit nobis peccatum, per terrefacit, & humiliat: atque is totus effectus, & proprius legis eſt. Ibid. cap. 3.

QUENELLUS.

Conſonat Prop. VI. & VII.

Ex his facilè deſcendit concluſio à Noriſio inducta; quam perperam adſcribit Auguſtino; videlicèt, *legem Reos fa-*

facere jubendo, quæ licet erronea ſit, procedit tamen conſequentèr, cum ſtatuerit *Deum quandoque jubere, quod non poſſumus.*

Lex igitur Reos non facit; ſed libera tranſgreſsio legis. Vel enim ſubditus, cui lex imponitur habet ſufficientiam ad eam implendam, vel non? Si primum, non lex Reum facit, ſed tranſgreſſor ipſe Reus efficitur. Si non habet ſufficientiam adimplendam legem, implicat eſſe Reum: quia nemo peccat in eo, quod vitare non poteſt. *Quis enim peccat* (ait Aug.) *in eo, quod nullo modo caveri potuit? Peccatur autem; caveri igitur potuit.* Lib. 3. de Lib. arb. cap. 18. & lib. de Duab. animabus, cap. 12. ait: *Dicere Reum teneri quempiam, quia non fecit, quod facere non potuit, ſummę eſt iniquitatis, & amentię* haud ſecus, ac inſania, & crudelitas foret cœcum miſerabilem punire, quia non videt. Effingunt igitur adverſarij Deum, inſtar Tyranni, legis jugum impoſuiſſe, quod ferre non poterant, eis denegando vires ad illud portandum neceſſarias. Et cum Scopus Janſeniſtis ſit, ſicut Calviniſtis, & Lutheranis Auguſtini verba in reprobum ſenſum detorquere, oportet S. Doctoris mentem brevitèr exponere.

Opponunt. 1. Auguſt. in Explic. Epiſt. ad Galat. n. 24. Ubi de Judæis ait: *Illa, quæ ad bonos mores pertinent implere, omninò non poterant; non autem implet legem, niſi charitas.* Reſp. Nec Auguſt. dicit, nec ſalva fide dici poteſt, quod Auguſtino adſcribitur. S. D. tantùm aſſerit, illos, qui legem ſervabant, exterius tantùm, ſervili metu mortis ab hominibus infligendæ, non poſſe omninò legem à Deo impoſitam adimplere, ex motivo, videlicèt, purè humano.

Opponunt. 2. Auguſt. de Spir. & Lit. cap. 4. *Doctrina quippè illa qua mandatum accepimus continentèr, rectèque vivendi, littera eſt occidens, niſi adſit ſpiritus vivificans.* Reſp. 1. Hìc loquitur Auguſt. contra Pelagianos intendens, quod ſi ſolùm daretur lex, & doctrina exterior, nos obligans ad ſalutares operationes; & ſimul deeſſet nobis gratia interior ſpiritus vivificantis, qua adjuti poſſemus illas elicere, lex potius noceret, & obeſſet ex defectu ſufficientis gratiæ, tunc enim caſus, ex tali defectu ſufficientiæ ad implendam legem, hæc nos reos inevitabilitèr efficeret. Itaque ubi Auguſt. ait: Judæos non potuiſſe divinæ legis præcepta adimplere, vocavit

im-

impossibile, ut passim fit, quod sine magna difficultate implere non potest: quia *sæpissimè asserere solemus impossibile nobis esse, quod sine difficultate perficere non valemus.* Ut ait Anselm. de Concor. Grat. & Liber. Arb. cap. 3. Nec aliud dicere potuit August. qui lib. de Fide in Manichæos, cap. 9. ait: *Quis non clamat stultum esse præcepta dare ei, cui liberum non est, quod præcipitur facere, & iniquum esse damnare, cui non fuit potestas jussa adimplere.*

Dum August. innuit legem occidere: quia sine gratia impleri non poterat, non significat deesse gratiam subditis; sed legi: quare aliud est gratiam deesse legi, quod August. fatetur, & aliud gratiam deesse Judæis, quod S. Doctor constantèr negat, & in hoc consistit, sive dolum, sive adversariorum inscitia. Gratia deerat legi: quia lex vetus, nec continebat, nec conferebat gratiam, sicut illam includit, & confert, ratione Sacramentorum Lex Evangelica; Deus tamen illis gratiam, qua præcepta adimplere poterant conferebat. Sic disertè August. tract. 3. in Joann. *Lex ergo jubet, dator verò legis misereretur, & adjuvat in eo, quod lex jubet.* Et Tract. 53. in Joan. 12. de Judæis ait: *Non poterant credere: quare autem non poterant credere? Si à me queratur, cito respondeò: quia nolebant.* Et D. Thom. 1. 2. q. 98. art. 2. ad 4. ait: *Dicendum: quod quamvis lex vetus, non sufficeret ad salvandum homines, tamen aderat aliud auxilium à Deo simul hominibus cum lege, per quod salvari poterant, scilicèt fides mediatoris, per quam justificati sunt antiqui Patres, sicut etiam nos justificamur.*

Ad textum Apost. in contrarium adductum. Respondet Angelic. Præcept. lect. 7. in cap. 3. ad Galat. dicendo: *Propter transgressiones posita est lex; id est, ad transgressiones cohibendas ::: est ergo lex primo data ad reprimendam malitiam.* Extat demùm contra Adversarios prop. 5. ab Alexand. VIII. damnata. *Pagani, Heretici, Judæi, alijque hujus generis nullum accipiunt ab eo influxum; adeòque hinc rectè inferes, in illis esse voluntatem inermem, nudam, sine ulla gratia sufficienti.* Paucis habes, cordatissimè Lector, pluribus brevitatis gratia prætermissis, quod promissi, nonnullas nempè Norisianas Theses oppugnatas. Aliæ, expectato verborum sensu, nulli subsunt æquivocationi, nec benigniorem, & ortho-

doxam possunt admittere interpretationem ; si tamen aliæ æquivocæ (quæ ideò *captiosæ* , seu *redolentes Jansenismum* appellantur) appareant , tùm ex doctrinæ connexione , tùm ex adjunctis ejusdem Authoris assertionibus , sine ulla ambiguitate , earum spiritus , & sensus adeò apertè convincitur , ut penitùs me fugiat quonam pacto impartialis animus , & veritatis amor , hæc duo concilare queat : & Norisij memoratas assertiones amplecti , & Apostolicæ Sedis decreta , & Constitutiones revereri ; vide §.6. à num.5.